

»SLOVENE« velja
po pošti na vsi strani Jugosla-
vije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . 180—
za pol leta . . . 90—
za četrto leto . . . 45—
za en mesec . . . 15—
Za posamezno celotno K 240—

== Sobotna izdaja: ==
za celo leto K 30—
za teden 35—

SLOVENE

== Inserat ==
Receptivna petstvarica (40 mm
širina in 2 mm visoka ali nje
preostoj)
za enkrat . . . po K 4-20
za redni razgled, posilna
tla . . . po K 8-40
Pri večjem naročilu popust
Najmanjši oglas 50/50 mm K 20.
Ishaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Receptivni se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Način poštna hran.
Ljubljanske št. 850 za naročnike in št. 349 za oglase.
avstr. in češke 24.797, ogr. 28.311, bovn.-herc. 7563.

Majnik.

Sredi maja, sredi najglobljega poniža-
nja našega rodu se je pred tremi leti dvig-
nila jugoslovanska državna misel; milijon
slovenskih mož jo je nosilo v sebi, milijon
borcev in trpinov. Zdelo se nam je, kot
da smo stopili iz pustih, blodnih sanj v
novo resničnost. Življenje vsega naroda je
dobilo globbo, svežo vsebino, nove zarje
so se vžgale nad gorami in za njimi so
slutili predvsem delavni stanovi, kmetje,
delavci in obrtniki novo domovino: »Že
slišim dleto, ki kleše granitni temelj novi
zgradbi...«

Nova zgradba. Da, morda smo se vsi
premalo zavedali, da bo treba z naporom
graditi, delati z žuljavimi rokami in znoj-
nih čel. Troedini narod je treba ustvariti,
zlit ga je treba v enoto s počasnimi, ne-
hvaležnim kulturnim delom Jugoslovani-
ske kulture, ki ne obstoji v skladovnicah
knjig, ampak predvsem v mišljenju in ču-
stvenstvu živih ljudi, mož in žena, — te
enotne kulture nimamo in če bi čakali, da
bo sama zrastle, kot zraste trava spomladi,
potem je ne bomo dočakali. Nebroj od-
lomkov tujih kultur se je zajedlo v ras,
tvorec prepade med posameznimi plemeni
našega naroda. Nemec in Mažar, Italijan
in Grk sta hodila skozi naše zemlje in
vžgala v dušo naroda globok pečat. Iz teh
kulturno in socialno tako raznoličnih pla-
sti, iz tega pestrega mozaike moramo
ustvariti harmonično enoto — živ organi-
zem, sestaje iz treh živih, samoniklih
celic.

Ta osnovna duševna vprašanja naše-
ga naroda so velike važnosti, prevelike,
da bi o njih molčali zato, ker so temna
in težka. A glavno vprašanje, ki giba tiso-
čero rok včeraj, danes in jutri, je kruh.
Gospodarski razpad, ki je začel z julijem
1914, je uničil nebroj samostojnih gospo-
darstev, postavil v armado mezdnih de-
lavcev na tisoče malih kmetov, nastavl-
jenecv in duševnih delavcev. Ne stojimo
samo pred težavno nalogo, da s produk-
tivnim delom pomnožimo svoje narodno
gospodarstvo. Še težja naloga nas čaka:
Ustvariti moramo novo, socialno or-
ganizacijo družbe. In to ni lahka naloga,
tako težka je, da jo je mogoče uresničiti
le, če sodelujejo vse mogočne sile, ki spe
v našem ljudstvu. Kar se zdaj godi, je kot
razpad stolpa v Babelu. To ni gospodar-
ska revolucija, ni presnavljanje, ampak
razkroj človeštva, ki ga spremlja krčevit
drgetanje. Ko vidimo strašno krivico, ki
jo dela kapitalistični gospodarski red pred-
vsem delavnim stanovom, vemo: Treba je
velikega preporoda v našem gospodarstvu,
treba je potegniti meje bogatstvu in izro-
čiti odločilno moč delavnim stanovom,

kmetu, delavcu in obrtniku v roke.

Vzporedno s tem temeljnim preobra-
tom v gospodarstvu, ki ga hoče krščansko
ljudstvo izvršiti postavnim potom, mora
iti prepored mišljenja. Marksizem, ki za-
meta in zaničuje vero, je poizkus, ozdra-
viti svet s premembo gospodarskega reda
brez premembe mišljenja. On išče najgloblje
vzroke vse bede in vsega
zla samo v krušnem vprašanju, medtem
ko krščanstvo seže do korenin človeške
duše in hoče preosnovati mišljenje. Rod,
otrovan od vojne, tlačen od bede, izkori-
ščan dan za dnem od kapitalizma, je vsto-
pil v novo državo. Vojna mu je zasekala
strahotna znamenja v dušo, — ali naj ta
duševno izstradani in vendar v jedru
zdravi rod gradi novo hišo? Plamen žive
vere naj mu izčisti srca, plamen, ki ga je
Kristus vžgal, da sveti bednim in trpečim.

Majnik cvete, praznik dela. Morda se
bodo še tisoči pogrezili v močvirje, da
bodo njih trupla ogelni kamen za solnčni
dan nove domovine. Zdi se nam pa, da je
že rojen rod, ki bo zidal novo kulturo,
socialno gospodarstvo, krščansko Jugosla-
vijo. To mlado armado božjih tobojnikov,
kmetov in delavskih sinov, bo vi-
del čez par mesecev Maribor. Iz ljudstva
so vzšli, vanj pojdejo, mladi Orli, noseč
v dušah načela demokracije, socialne pra-
vičnosti in slovanstva. To bo silno jedro
novega rodu, rodu delavcev in zidarjev
krščanske Jugoslavije. Nanj zidamo, vanj
zaupamo ta dan, ki je praznik radostnega
dela in praznik mladosti!

Klic iz Koroške.

Razen Koroške je, kakor znano, gla-
sovanje tudi v Šleziji. Če pa človek pogle-
da na pisavo čeških listov in ono naših
dnevnikov, se mora naravnost čuditi, ka-
ko neverjetna brezbriznost glede Koroške
se šopiri po naših listih. Pri anketi se je
res svoj čas govorilo, da naj listi ne vzne-
mirjajo preveč Koroške s svojo pisavo. To
je bilo pred sedmimi meseci. V toliko so
se razmere danes že spremenile, da nam
lahko tudi dnevniki priskočijo na pomoč.
Kdo piše za nas v celi kraljevini razun
dveh majhnih listov »Mira« in »Korošca«?
Ali bi res škodovalo, ako bi naši dnevniki
vseh strank sedaj nekoliko svoje sile po-
svetile naši dobri stvari? V čeških listih
se že celo leto dan za dnem cele kolone
pišejo o plebiscitu, vsak človek je zainte-
resiran; boj podpirajo banke in razni na-
rodno misleči bogataši. Tudi priprosto
ljudstvo žrtvuje svoje dobro za rod in dr-
žavo. Koliko pa se žrtvuje za nas? Ali res
ne spravi cela Slovenija toliko moči sku-
paj, da bi vsaj v tem kritičnem času »Ko-
rošec« in »Mira« po večkrat na teden mo-

gla bodriti nezaupno od Nemcev prepla-
šeno naše ljudstvo? Kako naj vzdržita
fronto proti stotinam nemških letakov in
listov? Nemški propagandni list »Land-
mannschaft« dobiva od raznih grofov, ve-
leposestnikov in denarnih zavodov na sto-
tisoče podpore. V njega pošiljajo najzagri-
zenjši nacionalsci silovite pamflete, pe-
smi in karikature. Vse mu pomaga in vse
ga podpira, naša siromaka pa še enega
ficka ne dobita od nikoder. K temu pa še
pride, da »Mira« vsled neugodnih prevo-
znih razmer prihaja namesto v petek ve-
dno le v ponedeljek v naše kraje, tako da
ljudje nimajo časa ga brati. Čez božične
in velikonočne praznike pa ga sploh dobili
nismo. Vsled zakasnitve lista se ne razgla-
sijo tudi prireditve pravočasno. List od
25. marca n. pr. naznanja, da bo 19. marca
tam in tam taka in taka prireditev. Go-
vorniki pridejo, ni pa ljudstva. Govorni-
kov, vsaj takih, ki jih je vredno poslušati,
je bore malo. Govorijo kar tja v en dan,
brez vsakršne priprave. Govoriti morajo
tudi zmiraj eni in isti. Nekdo naznani na-
rodnemu svetu shod in zahteva govorni-
ke, po tri do pet ur daleč; res pridejo ti
narodni delavci, domačini pa ne vedo prav-
nič o shodu. V Podgorjah in Žihpoljah še
niti župnikov ni bilo na shod. Ne kregam
se zaradi tega, vsak kakor mu drago, no-
čem pa iti mimo tega, da ne bi konstatir-
al dejstva, da so ravno tiste občine nai-
boljše in imajo ogromno slovensko večino
kjer se ravno duhovniki brigajo za svoje
ljudstvo. Če povzamem vsa ta dejstva, pri-
dem do tega-le zaključka: Vsak shod naj
se pripravlja že najmanj 14 dni poprej.
Kličejo naj se res dobri govorniki, od ka-
terih vsak natančno ve, kaj hoče povedati.
V boju preskušeni politiki naj nas podpi-
rajo z ognjevitimi članki in dopisi. Propa-
gande, živahne propagande je treba. Časo-
pise in shodi, pesmi in letaki in dovolj
živili! Vsi pa, ki Vam ni treba preobračati
vsakega vinarja petkrat predno ga izdate,
dajte, dajte nam naglo, da ne bo prepo-
zno. Zrno do zrna pogača, vinar in vinar
in pod streho bo tudi koroška palača.

Arnuš.

Vojno posojilo na Pol- skem in drugod.

Kakor na Češkem, tudi v Galiciji, ki se
je ob prevratu priklonila Poljski, vprašanje
vojnih posojil še ni rešeno. Tudi tam se je
razvila živahna agitacija v svrhu dosege
priznanja po državi. Začetkom marca vršil
se je zaradi vojnih posojil v poslopiju Lvov-
ske trgovske in obrtne zbornice važen raz-
govor, ki so mu prisostvovali tudi zastop-
niki poljskega časopisa. Predsednik zbor-

nice Baczewski spominjal je na okoliščine,
pod katerimi so bili Galicijani primorani,
podpisati vojna posojila. Vsi trgovci, hra-
nilnice, zavarovalnice, bolniške blagajne,
kmetijske organizacije in obrtne zadruge
so bili potegnjeni v vrtnec osem avstrijskih
vojnih posojil. Mnenje, da vojnih posojil ni
priznati, je nevzdržljivo, in tudi Čehi so se
v tem oziru premislili. Predsednik Baczew-
ski je naznanil, da bode Lvovska zbornica
pozvala zbornice v Krakovu in Brodiju k
složenemu delovanju in da bode otvorila pi-
sarno v svrhu popisovanja vojnih posojil,
h čemur da bodo razun zborničnih uradni-
kov poklicane v sodelovanje tudi osebe iz
meščanskih krogov. Predsednik Baczewski
je dalje opozarjal na to, da bi bilo prizna-
nje vojnih posojil po poljski državi v seda-
njem trenutku zelo velikega pomena zaradi
glasovanja v Šleziji, ker če bi Poljaki po-
mirili tamošnje Nemce zaradi usode vojnih
posojil, bi pridobil njih glasove za svojo dr-
žavo. V istem smislu se je izrazil bivši tr-
govinski minister Szeniewski. Sredi marca
je poslala zveza poljskih hranilnic finan-
čnemu ministru v Varšavi vlogo, v kateri
zahteva, da se avstrijska vojna posojila z
ozirom na veliko svoto, s kojo so hranilni-
ce in njeni vlagatelji pri njih udeleženi, ter
v varstvo državnega kredita, v polnem ob-
segu priznajo in po državi prevzamejo Slo-
ženemu postopanju vseh prizadetih se imajo
Galicijanci zahvaliti, da je poljska vlada gle-
de priznanja podala povoljno izjavo. Kakor
namreč poročajo listi, je finančni minister
Grabski v vladnem imenu naznanil, da bo-
de država vojna posojila zavodov, za ka-
tere je odgovorna, prevzela tako, da ne
bodo imeli nobene izgube. Drugim zavo-
dom, ki so podpisali vojna posojila vsled
pritiska avstrijske vlade, bo podana mož-
nost, da obveznice vojnih posojil zamenjajo
za novo poljsko državno posojilo. Kar se
tiče vojnih posojil, nahajajočih se v zaseb-
ni posesti, obljubil je finančni minister, da
bode to zadevo ponovno proučil in zauka-
zal popisovanje avstrijskih vojnih posojil v
Galiciji. Varšavska vlada da se bode pri-
zadevala, da ne bodo oškodovani lastniki
vojnih posojil, ki so jih Galicijani podpisali,
je približno ena milijarda kron.

Italija, ki ji je pripadla južna Tirolska
in ki je sedela naše Primorje, se do sedaj
še ni izrecno izjavila, kako bode postopala
z avstrijskimi vojnimi posojili, ki so v po-
sesti južnih Tirolcev in Primorcev. Iz izjav
njih višjih upravnih uradnikov je posneti,
da namerava na vsak način prevzeti vojna
posojila sodnijskih varovancev, občin in jav-
nih zavodov sploh. Ker je Italija svojim no-
vopridobljenim državljanom pri zamenji
kron v lire po razmerju 100 : 60 pokazala
precejšnjo naklonjenost, je pač domnevati,
da bode tudi v vprašanju vojnih posojil, ko-

LISTEK.

Med Podkračji.

Črtice iz domovine.

Piše dr. Rudolf pl. Andrejka.

(Dalje.)

Glavni oltar na Rovih je posvečen sv.
Katarini. Bila so Rova nekaj priljubljena
romarska pot, ko se je dan sv. Katarine
praznoval slovesno kot praznik domače
patrone. Ta lepa navada se je žal iz meni
neznanih vzrokov opustila. Izmed stranskih
oltarjev vzbujajo posebno pozornost oltar, ki
je posvečen sv. Mariji. Ko gledamo ta oltar,
se nehote spomnimo prelepe Levstikove
legende »Živopisec in Marija«, ki se vrši
na Rovih. Levstik pravi v svoji legendi, da
se je gradila na Rovih cerkev v čast Devici
Mariji. To njegovo poetično licenco mu ra-
di oprostimo, ko čitamo njegove lepe ver-
ze:

V Rovih cerkev so zidali,
Da Mariji bi jo dali,
Ki rodila nam Bogá
V odkup vsega je svetá.

Mnogo let je teklo delo,
Predno streho je imelo;
Kádar bilo je pokrito,
Dvigálo se ponosito.

V Róve šel je kamenár,
Skladat spredaj nov oltár,
Dólbén s kósa célega
Mrámora prebélega.

Še je drugi mož prišél,
Vélik je klobuk imél,
Mlad je bil, kodrávih lás,
Širokopléč, tenák čez pas.
Tudi ta je rabil tam,
Písat hodil novi hram
Ter na odrú prelepó
V strop obrazil to in tó;
Zjutraj se je zgóđaj trudil
In do mraka tih pomudil.

Stál na odrú je nekđáj,
Okončával sveti raj:
Otea, Sina in Duhá
V glórlji svétlega nebá.

Kádar to je dokončál,
Počívaje né prestál;
Vzel iz shrambe nov je kist,
Gibek ves, tenák in čist,
Ter nebéskej je Kraljici
Z njím obsončil devski lici,
Bogózárnost njima dal,
Ki sijala bi do tal.

Z vrha tam, kder njo klečéčó,
Roci skleneni držečó,
Sredi blaženih družin,
Venčál Otec je in Sin.

Kádar to je cvet imelo,
Kakor da bi vse živeló,
Zdaj svetnice in svetnike,
Sivobrade, mladolike,
Dodelával je okrog,
Gledal na cerkveni lok.

Zdelal je i to povsod;
Kista né položil v kot,
Da praznovat bi odšél,
Ker je posla še imél:
Zbóre angeljcev perutnih.
Goloplečih, dolgoskutnih,
Tod je čéllil, tam vršil,
Dókler né dovóljen bil.

Pot si vroč je zdaj otrl
In po stropu se ozrl.

Dokončál je! — Ves obráz
Svetil se mu je ta čas,
Ker gotóvo malo ne,
V cerkvi se bleščálo je,
Kar je mislil narediti
In po stropu razdeliti;
Le Marijin še rokav
Nékaj hótél je poprav.
Kádar tudi to stvoril,
Tih na lestvi poslonil.

Zahrešči pod njim deská
In prelomi se prhká,
Z odra pade ropotaje,
Oder se za njó zamaje.

Les je grmel, hram bobnél,
Živopisec obledél!
Lestva se je z njim zibála,
V cerkev izpod nog zdrcála!

Jédva se je sam ujel,
Z desno kljuko oprijel,
Ki železna in podvita
V strop cerkveni je zabita,
Da svetilnik pozlačen
V kljun prijemlje zakrivljen

Tam je visel dólu v grob,
Milo se ozrl na strop,
Kder Devica je klečála,
Venčána se preklánjala.
Pregloboko je vzdehníl,
Glasovito k njej zavpil:
Mati, vsélej sem na sveti
Žélel tebi v čast živeti;
Oh, iztégni jaz rokó,
Drži me pokonci z njó!

Kaj zavpil je, kaj dejal,
Razumela Deva mila,
Róko mu je pomolila
Ter mej nebom in zemljó
Držála ga kvísku z njó,
Da pritekli so ljudjé,
Spústili ga na deské.

Ne izgíne osem dnij,
V cerkvi oder nov stóil.

fiktorolj ščitila njih premoženje. Skupna svota vseh vojnih posojil, ki so se podpisala v južni Tirolski, se ceni na 300 do 350 milijonov kron, koliko pa jih je na Primorskem in na od Italijanov zasedenih delih Dalmacije, ni dognano, vendar moramo računati, da skupna svota teh posojil ni mnogo nižja od skupne svote, ki so jo podpisali južni Tirolci.

Kar se tiče Ogrske, bode po izjavah njenih finančnikov slično postopala, kakor Nemška Avstrija. Če pregledamo, kakšno stališče zavzemajo vlade nasledstvenih držav napram vprašanju vojnih posojil, vidimo torej, da so se po večini vže izrekle za popolno ali pa vendar za delno priznanje vojnega posojila.

Izključeno je torej, da bi se edinole država SHS mogla odtegniti dolžnosti, da prizna vojna posojila, hodiš v celoti, ali vsaj deloma. Seveda pa bomo morali napeti vse moči, da dosežemo pametno rešitev in da ne bomo mi Prečani pri vojnem posojilu doživeli presenečenja, kakor v vprašanju zamenjave valute. A. O.

Domov!

Naše Primorje je zapuščeno. Z zadnjim naporom skušajo idealni kulturni delavci, ki niso hoteli zapustiti rodni tal, vzdržati in okrepiti odporno silo našega ljudstva. Tržaška »Edinost« prinaša klic, ki vabi naše ljudi nazaj tja, kjer je njih mesto in zanje kruha dovolj. Končuje:

Nazaj na domača tla, nazaj na rodno grudo! Ta klic velja posebno tebi, ti naš kmetijski begunec, ki te je vrgla vojna iz domačega kraja ali pa si morda, zapeljan po hipni omami, pozneje zapustil svojo domačo vas, iščeč udobnejšega življenja drugje. Nazaj domov! Klič te neobdelana zemlja, iz katere si vzrastel, kliče te tvoje rodne vinske gorice, kliče te šumeči gozd gorških gora, kliče te tvoji dedje, ki bi bili prokleli svoje potomce, če bi jim kdo prerokoval kedaj, da bo njihov rod zapuščal tisto zemljo, ki je nje rodila in redila dolga stoletja. Naj je rodovita Vipavska dolina ali kršni Kras, naj se zemlja, ki ji kraljuje nebotični Krn ali pa bajna Učka gora; tvoja je ta zemlja, oplojena in oplemenjena s tvojim trudom in delom, tvoj dom je tu, in največja nevarnost je, da ta dom ne bo več tvoj, da se bo naselil v njem tujec, ki bo gospodaril tvoji zemlji, tvojemu domu in rodu, tvojemu trudu in znoju, ako se ne vrneš in ostaneš sam gospodar na svojem. Stotisoče tvojih rodni bratov ostaja tu, ne strašče se ničesar; pridi, vrni se in pomnoži njihovo število, število tistih, ki bodo morda že v najkrajšem času znali pokazati, da je rešitev naroda in njegovih pravic v zavestni, vztrajni, junaški obrambi, ne pa v strahopetnem, dobičkalovskem ubežništvu. Vrni se predvsem ti, ki si temelj našega naroda, se teboj pa tudi vse ono naše razumništvu, ki ima v sebi še toliko rodoljubnega čuta, da se ne bo strašilo morebitnih nevarnosti, ki bi mu jih prizadevalo delovanje ob tvoji strani, za tvoj blagor, za blaginjo samemu sebi prepuščenega naroda.

Potreba razumništva je velika. Čast in slava naši vrlj duhovščini; naj bi bila še ona sledila vzhodu posvetnega razumništva, pa bi bil naš narod v zasedenem ozemlju čreda čisto brez pastirja, vojska popolnoma brez vodij. Ali duhovščina ne zmore vsega sama. Oživiti je treba društveno življenje, iztrgati je treba ljudstvo iz marsikje že občutno se pojavljajočega

mrtila, dvigniti je treba ljudsko moralo, ki so jo znali tupatam že skoraj popolnoma pokopati z naravnost oblastveno vsiljevanimi javnimi plesi in podobnimi zabavami, ki izpodkopujejo narodni čut in uničujejo ljudsko imetje, narodu je treba prosvete, pouka v političnih in gospodarskih stvarih. In kdo naj mu ga da, če nimamo razumništv!

Zato pa: nazaj, begunci vsi, samo ne vi, koristolovci, kajti naš narod v zasedenem ozemlju potrebuje samega sebe, ljudi z lastnim čelom, čistimi rokami, čutečim srcem in neupogljivo voljo. Vrnite se tak; narod vas nujno potrebuje!

Država SHS.

Konec železničarske stavke.

LDU Belgrad, 29. aprila. Po prejemu pismenega obvestila ministrstva za promet je glavni stavkarski odbor Saveza prometnih i transportnih radnika proglasil 29. t. m. ob 19. stavko železničarjev v vsej Jugoslaviji za končano in pozivlja vse železničarske nameščence, naj se vrnejo v odrejenem času na delo.

Neresnična poročila.

LDU Ljubljana, 30. aprila. Po dunajskem »Wiener Tagblattu« poročajo italijanski listi: V Belgradu so se vršili pred hotelom »Moskva« boji med delavci in vojaštvom, pri čemer je bilo 100 oseb usmrčenih. Kakor izhaja iz merodajnih informacij, je vsa ta vest popolnoma izmišljena. Zopet primer o brezvestnih inozemskih poročilih z prozornimi tendencami.

Izgon sumljivih tujcev.

LDU Belgrad, 29. aprila. Policija je zadnje dni, zlasti pa danes, izgnala veliko število sumljivih oseb tuje narodnosti in sicer večinoma Mažarov in Avstrijev. V zadnjih časih se je v gostilnah zelo pomnožilo število tujcev, ki niso ničesar delali ter samo zapravljali denar. Sodiijo, da so bili to večinoma tuji agenti.

Srbski kmetje proti komunistom.

LDU Belgrad, 29. aprila. Doznava se, da bo prišlo 1. maja v Belgrad nekoliko tisoč seljakov iz okrajev Belgrad, Smederevo in Valjevo, da tako paralizirajo eventualno akcijo komunistov.

Scotus Viator v Jugoslaviji.

LDU Belgrad, 29. aprila. Te dni odhaja iz Londona eden izmed prvakov svetovnih publicistov, Anglež Seaton Watson, ki je znan pod imenom Scotus Viator. G. Watson je že v mirnem času potoval po naši domovini in izdal o svojih potovanjih temeljite večšake študije. Med vojno in pa za časa konference je bil vnet zagovornik naših pravic. Znana je tedenska politična revija »The New Europe«, ki jo on izdaja in kjer se toplo zavzema za naše zahteve. G. Watson bo obiskal več krajev po naši državi, predvsem pa Ljubljano, Zagreb in Belgrad.

Zvišanje uradniških prejemkov.

LDU Belgrad, 29. aprila. Včeraj so zastopniki državnih uradnikov predložili ministrskemu predsedniku zahtevo, naj se njihovo gmočno stanje zboljša in zvišajo draginjske doklade.

Plače monopolnega osobja.

LDU Belgrad, 30. aprila. (Uradno) Na predlog finančnega ministra je ministrski

svet izdal naredbo, s katero se urejajo plače monopolnega osobja.

Kongres za rešitev stanovanjskega vprašanja.

LDU Belgrad, 29. aprila. V bližnjem času se bo vršil v Londonu kongres v svrhu rešitve stanovanjskega vprašanja in pocenitve stanovanj. Belgrajska občina bo poslala na ta kongres svoje zastopnike.

Jadransko vprašanje.

LDU Trst, 29. aprila. Od dr. Wilfana, ki je z dr. Podgornikom iz Gorice in dr. Stangerjem iz Voloskega odpotoval v San Remo, je prejela »Edinost« nastopno brzojavko, oddano v San Remo v ponedeljek 26. t. m. ob dvainvajsetih: »Izročili smo danes predsedniku konference kratko spomenico.« — »Edinost« dostavlja: Po tej brzojavki sklepamo, da je predsednik konference, italijanski ministrski predsednik Nitti, sprejel jugoslovansko odposlanstvo iz zasedenega ozemlja, ki mu je ob tej priliki izročilo spomenico, odgovarjajočo namenu, ki je vodil naše odposlanstvo v San Remo. Namen našega odposlanstva pa je bil, da razloži na pristojnem mestu resnične, dejanske razmere v zasedenem ozemlju ter želje, težnje in zahteve jugoslovanskega naroda, te edino resnične večine prebivalstva tega ozemlja.

LDU Belgrad, 30. aprila. (Uradno.) Član naše mirovne delegacije na mirovni konferenci minister za zunanje stvari dr. Trumbić je danes dospel v Belgrad. V njegovem spremstvu se nahaja delegat dr. Rybač, deleg. dr. Žolger pa dospe zvečer semkaj. Dr. Trumbić predloži vladi poročilo o stanju doslej še nerešenih vprašanj zunanje politike. Poslanik dr. Vesnić pride v Belgrad jutri.

LDU Trst, 29. aprila. Listi poročajo iz Rima, da se italijanski minister za zunanje posle Scialoja sestane prve dni prihodnjega meseca z jugoslovanskim ministrom za zunanje posle dr. Trumbićem, ko se le-ta povrne iz Belgrada. Sestaneta se v gornji Italiji v kakem kraju ob železnici, po kateri se dr. Trumbić vrne v Pariz. Kraj še ni določen. Govori se, da se oba ministra sestane v Stresu.

Iz zasedenega ozemlja.

Stavka v Trstu.

LDU Trst, 29. aprila. Kakor poročajo listi, je danes dopoldne nenadoma izbruhnila stavka kovinarjev. Stavka je popolna in se je razširila tudi na Tržič. — Stavka bančnih nastavljenecv onih denarnih zavodov, ki imajo svojo centralo v kraljestvu, in stavka trgovskih nastavljenecv, ki sta začeli 26. t. m., trajata dalje.

LDU Trst, 29. aprila. Kakor poročajo listi iz Rima, se nadaljuje stavka bančnih nameščencev in stavka državnih delavcev.

Italija.

Izgredi v Rimu.

LDU Trst, 29. aprila. Listi poročajo iz Rima z dne 28. t. m.: Danes popoldne se je zbralo nad 2000 delavcev, da protestirajo proti napadu japonskih čet na sovjetsko Rusijo. Govorila sta poslanec Bombacci in agitator Lelli-Mazzini. Po zborovanju so se demonstranti spopadli z varnostno stražo, broječo nad 600 mož, pri čemer je bil en

stražnik ubit, več pa jih je bilo ranjenih. Ranjeni so bili tudi nekateri demonstranti, ker so stražniki na strele iz delavskih vrst uporabljali orožje.

Mažarska.

Italijanski komunisti na Mažarskem.

LDU Budimpešta, 29. aprila. (DunKU — OKU) Na današnji seji narodne skupščine je poslanec graf Szizray (krščansko-narodna stranka) interpeliral radi vzroka nenadnega odpotovanja italijanskih delegatov iz Mažarske. Ministrski predsednik Simonyi-Semadan je odgovoril, da mu je italijanski vrhovni komisar sporočil, da vlada v italijanski socialnodemokratski stranki vznemirjenje, ker Mažari ravna jo barbarski s komunisti, ker jih zapirajo in ker jim ne dajo zadostne hrane. Ministrski predsednik je lojalno dovolil obisk ječ in taborišč za interniranje, kjer so nastanjeni komunisti. Ministrski predsednik je nato prečital uradno poročilo, po katerem so italijanski delegati pozdravili interniranje v Hajmaskeru z govorom v imenu italijanske proletariata in tretje internacionale. (Velik nemir na vseh straneh zbornice.) Pri obisku — je nadaljeval ministrski predsednik — so se interniranci pritožili radi hrane in radi oblek, kar so si Italijani zapisali. Vse te pritožbe so pa po uradni ugotovitvi popolnoma neopracovane. Italijani so tolažili komuniste, češ da se bodo razmere kmalu izpremenile in da bodo kmalu osvobodjeni. Italijani so v dunajskem listu »Arbeiterzeitung« tudi objavili članek, kjer so trpeče pozdravili v imenu svoje stranke, ki pripada tretji internacionali in naznanili, da se bodo zbirali darovi. Po vsem tem — je dejal ministrski predsednik — vlada ni dovolila, da bi Italijani nadaljevali obisk taborišč. Ni mogoče, da pustimo v današnjih časih k zaprtim komunistom tujce, ki tam čuvajo. Nimamo ničesar zatajiti, toda preprečili bomo, da se v imenu gostoljubnosti v naših taboriščih hujša. Odgovor ministrskega predsednika je zbornica vzela na znanje.

Avstrijska republika.

Narodna skupščina.

LDU Dunaj, 29. aprila. (Brezžično.) Narodna skupščina je v tretjem čitanju sprejela predlog glede povišanja poslanskih dijet in glede znižanja davka na dirke. Po proračunski debati je prišel pogovor na zadnje dijaške nemire. Judovski narodni poslanec Stricker je protestiral proti postopanju rektorja in profesorjev, ki niso ničesar storili, da bi napravili med mladino red. Boj proti sestrskim judovskim dijakom ni boj proti judovskemu velekapitalu. Velenemška zveza je izjavila, da proglas nemško-arijskega dijaštva ni bila reakcionarna demonstracija, temveč odpor proti judovskemu gospodarstvu v Avstriji. Govornik je zahteval v svoji resoluciji, da se vzhodnim judom zabrani vstop na avstrijske visoke šole ter da se sploh omeji študiranje Judov in drugih nemških inozemcev na avstrijskih visokih šolah. — Neki poslanec velenemške zveze se je pritoževal radi pojudojanja dunajskega vseučilišča. — Krščanski socialc Kunschak je zahteval, da se vzhodni Judje odstranijo iz Avstrije, češ, da so bile dijaške demonstracije le volja ljudstva proti judovstvu. Obsojati je, da se nemški dijaki izpizabijo do nemirov, toda treba je

Živopisec na deskah
Zopet ima kist v rokah,
Piše Devi ž njim na čast,
Kako visel je v propast,
Z nje pomočjo bil otet,
Iznad brezna smrti vzet.

To v zahvalo in spomin
K znanju póżnih rodovin
Dél na zid je v levo stran,
Kder je še današnji dan.

Zaman iščemo na cerkvenih zidovih,
posebno na levem, sledove slikarskega dela, ki ga omenja Levstik. Tudi ustnena sporočila o tem dogodku ni, tako da bi skoraj človek mislil, da se je od pesnika opevan dogodek vršil kje drugje, ako bi ne vedel, da obstoji samo ena rovska cerkev v Sloveniji.

Ako smemo verjeti našemu književniku Franu Levcu, je Levstikova pesnitev le prost prevod »Legende« nemškega pesnika Platenaa, ki jo je Levstik priobčil v »Vrtcu« leta 1881. Kako je prišel Levstik ravno do tega, da si je izbral ravno Rova kot kraj te legende, mi je neznano. Morda pojasni to kak slovenski slovstveni zgodovinar. (Nadaljevanje sledi.)

Spomini starega dekleta.

Francoski pisal René Bazin. Prevel F. P. Hrst. (Dallie.)

Nato se je priklonil.
»Gospodična«, je dostavil, »deset minut je že, kar so odšli moji gostje in dru-

žina v obednico. Dovolite, da se jim prirokujeva. Žal mi je, kakor Vam, da morava to sujet pustiti.«

Oči, ki mislijo, ženske oči, v katerih je še nekaj drugega kot samo nežnost, sem srečavala povsod, in tudi globoko notri v deželi niso nepoznane. Taka izvoljena bitja žive raztresena po vsem svetu, po kmetih in po mestih. Neko silno čudno moč v pogledu pa je imela neka ženska, ki je živela v neki naši boški vasi, kjer duh ni vedno živ in bister niti obrnjen proti nebu ali daleč po svetu. Ime ji je bilo Fernanda. Ona in njena sestra Luiza sta bili najboljši šivilji celega kraja. Obe sta imeli polne roke dela od jutra do večera od prevrta januarja do zadnjega decembra — počivali sta samo ob nedeljah — in delali včasih pri drugih, toda vedno za druge. Ljudje so pravili: »Podobni sta si, da jih človek ne loči in obe sta pozabili, da sta človeka.« Kaj takega pozabiti je za ljudi neodpušljiv greh. Oni sta se masčevali s tem, da sta mnogo govorili in klepetali, sedela ena poleg druge in vedno pri delu, po dolge ure od jutra do večera. Ravnotako je bila poznana njena eleganca, niju lep stas in črne oči nad rdečimi lici. Stare matere, ki ju niso mogle ločiti, so pravile: »Če bi imela izbiro, pa res ne vem, katero bi izbrala.« Toda četudi sta bili obe živega duha, je imela vendar samo Fernanda nemirno srce, ki ga dnevno delo ni moglo umiriti in usnaviti. Študirala je fiziognomijo ljudi in živali, v storiyah, ki jih je slušala, je iskala in našla vedno svojo filozofijo, imela je smisel in je uživala lepoto

lepih večerov, njene misli so begale po širokem svetu, ki ga še ni poznala in mislila je celo na smrt, in tako je imela večjo in globljo dušo kot Luiza. Toda nikjer se to ni moglo opaziti in za vse njene sosede sta bili obe »popolnoma enaki«.

Ko je prišla Fernanda nekega večera — ves dan sta bili delali, ena doma, druga zunaj — od dela od neke kmetije, ležeče na vrhu enega naših višjih, dolgih boških gričev, domov, je našla Luizo vso izpremenjeno, vznemirjeno, neslano in proti navadi molčečo. »Kaj pa ti je nocoj?« — Ni ji dala miru, dokler ni odšla, da Luiza ni bila žalostna; kmalu nato je uganila tudi njeno skrivnost. Luizo je nekdo ljubil! Luizi je bil odkril tega dne nekdo svojo ljubezen in sedaj se je izpraševala, ali naj reče da ali ne; pa saj ni bilo mogoče dvomiti, kako se bo odločila. Zakaj je bila neke tako vznemirjena? Kasno ponoči, ko sta se še pogovarjali in ko jo je vprašala Fernanda že v dvajseti, kaj ji je, se je Luiza naenkrat dvignila, jo ostro pogledala in rekla:

»Bojim se tvojih oči!«

Bala se je misli. Ljubimec je seveda zopet prišel in Luiza je poskrbela, da sta se sešla na drugem koncu vasi, na vrtu neke prijateljice. Bil je pošten človek, malo neroden sicer in neokreten, ki se pa ni zdel ženskam nevaren; zadostovalo se mu Luizine oči in premoženje, ki si ga je bila prihranila. Toda, Bog vedi kako to, tri mesece potem ko je začel »govoriti« z Luizo in osem dni pred poroko, sta se sestri ločili.

Fernanda je prišla vsa v solzah k me-

ni. Odhajala je. Hotela se je poiskati kruha v neki drugi vasi, kjer je imela neko sorodnico. Jokala je, se pritoževala nad sestrom in rekla:

»Poglejte me, gospodična! Kaj sem res koketka?«

»Ah, ne, Fernanda!«

»Vidite, gospodična, in vendar moram zaradi svojih oči od doma! Moja sestra je kakor znorela. Veste, kaj mi je rekla včeraj? «Ne morem te trpeti več. Kadar dvigneš svoje oči name, že gledam, če ni njega tle!«

Gledala sem jo. In v srcu sem dala prav Luizi, ki je ostala doma; imela je samo oči, ki ljubijo, Fernanda pa, ki je odhajala, je imela oči, ki mislijo.

26. Mala bratimstva.

Če so kako zdravo dolgo časa rabili, če so ga slavili in priporočali po institutih, nabijali po stenah, hvalili po časopisih, če je pripomoglo kakemu drogistu do premoženja in do dobrega dobička številnim preprodajalcem, pride potem ura, ko to zdravo naenkrat izgine. Odstavijo ga kakor nezmožnega uradnika in ga pošljejo v pokoj. Mladi zdravniki se smejejo, če ga jim kdo omeni, stari pa tudi, ker so že pozabili nani. Če je bilo kaj pomagalo, je težko reči: bolezen je še zmerom tu in zdravniki proti njej nova sredstva. To je usoda zdravil. Toda opazila sem, da raznih cukrčkov in posladkanih ter pomazanij pilul, z eno besedo vseh terapevtskih sladkarij ne zadene ta zakon minljivosti. Drže se že stoletja, kakor njihove družine zdravilna zelišča.

odpraviti vzroke, ki jih morejo v to navesti. Vzhodni judje naj se, v kolikor ne bodo izključeni ali ne odidejo prostovoljno, internirajo v posebnih koncentracijskih taborih. — Socialnodemokratski poslanec Hartmann je odgovarjal na izvajanja velenemške zveze in krščanskih socialcev. Dejal je, da glede dijaških izgrediv ne more biti med civiliziranimi ljudmi dvoma, da so bili barbarski. Trditve o poudarjanju dunajskega vseučilišča so smešne. Od 24 ordinarijev sta le dva Juda ali judovskega pokolenja. Nizko stališče, raz katero je obravnaval to vprašanje Kunščak, je nevedno voditelja stranke. — Prihodnja seja se bo vršila dne 11. maja.

Zatiranje češčine.

LDU Dunaj, 30. aprila. (ČTU) V večerajšnji seji deželnega zbora je zahteval češki poslanec Klims, naj se razveljavi člen o zaobljubi na nemški značaj Dunaja. Ko je začel govoriti češki, je v zbornici izbruhnil vihar ogorčenja. Deželni glavar Sever je prekinil govornika in izjavil, da je uradni jezik nemški. Tudi češkega poslanca Machata niso pustili govoriti. Krščanski socialci so stavili predlog, naj se vzhodni judje internirajo v koncentracijskem taborišču. Deželni glavar pa je ta predlog odbil, češ da to ne gre z ozirom na zunanjo politiko.

Nemčija.

Trgovski odnosi s Francijo.

LDU Berlin, 29. aprila. (DunKU — Wolff.) Državna vlada je dala iniciativo, da bi se ob priliki prihodnjih razgovorov o prepovedi uvoza in izvoza vršil splošen pogovor o nemško-francoskih trgovskih odnosih med znanimi strokovnjaki obeh držav. Francoski ministrski predsednik je drage volje sprejel ta predlog in naglašal, da polaga posebno važnost na vzpostavitve trgovskih odnosov med obema državama. Upati je, da se bo preklicala zasledba menškega okrožja, preden prične razpravljati obojestranski gospodarski strokovnjaki.

LDU Berlin, 29. aprila. (DunKU) — »Freiheit« javlja iz Pariza: Kakor poroča »Chicago Tribune«, so zavezniki odločili, dovoliti Nemčiji vojsko 160.000 mož, ako bi bilo to potrebno. Sklep pa je odvisen, ako zapuste čete državne brambe ruhrsko ozemlje.

Francija.

Francoska zbornica.

LDU Pariz, 30. aprila. (DKU-Havas) Zbornica je s 533 proti 69 glasovom sprejela zakonski načrt o novih virih dohodkov in se nato odgodila do 18. maja.

Politične novice.

Liberalna korajža je bila zadnje čase padla precej stopinj pod ničlo. Danes pa, ko je vse mirno, govori zopet Žerjavova »Domovina«. Da bo svet vedel, kakšni ljudje so to, naj navedemo, kaj glasilo liberalnih mladovov piše: »Klerikalci so ta trenotek zelo po godu, da kriče o »slogi«, o skupnem nastopu itd. ... »V državah treh ver je katoliški klerikalizem dinamičen. Ta dinamit hoče Jeglič raznesti po vsej državi ravno iz Slovenije. Slovenija je zibelka strupa, ki naj za desetletja ohromi vso državo. Zato nas trenotni pojavi ne morejo mešati: Klerikalizem, to je glavna nevarnost Jugoslavije. Če že govorimo o skupnih frontah: skupna fronta proti klerikaliz-

kamili je, tavžentrože, sleznice in druge in glavni vzrok tega se mi zdi ta, ker se nam nudijo, ne da bi nam mnogo obetale. Nobena izmed njih ni trdila se nikoli: »Ozdravim vas.« Obljubljajo samo, da bodo bolečino olajšale in pomirile in tako jim vspeh ne izostane.

Tako je tudi s socijalnimi zdravili. Mala bratimstva, pozdrav enega človeka, človek, ki zna reči »Dober dan«, oči, ki znajo biti usmiljene, ušesa, ki znajo poslušati, storé za mir na svetu več kot vsi sistemi. Prava umetnost je, tem bolj komplicirana, čim višji je socijalni stalež in čim večje se zdi bogastvo. Dva delavca se srečata: oni, ki ponudi drugemu kozarec vina, je gotov, da je dovoljno zadostil zakonom civilizacije. Gospod župan pa, ki gre zjutraj skozi svojo vas in odhaja v občinsko hišo, je že velik diplomat, če se ne zameri nikomur. »Očka Untel, Untelov striček, dragi moj« — tako mora vedno iskati in izbirati protokoliarične nazive, kakor hitro zagleda od daleč kakega vaščana. Ampak če se zmoti ali naslove zamenja! Radi kake zmote v teh malenkostnih njansah izgubi lahko svojo popularnost. Mrtev mož bi bil, že bi pozabil, da mora biti prijazen s slabikavim pijancem, ki zahteva od družbe, da ga pusti v miru piti; očetovski z otroci moškega spola če gredo v šolo; prijazen, mil in ganjen ako sreča na cesti mater s tremi najhujšimi hčerkami; dostojanstven z učiteljem, svojim tačnim predstojnikom; dostojanstven tudi z ognjegasci, kojih pro-

zmu je potrebna. Mož je dobro povedal. Dokler groze liberalcem batine, tedaj so klerikalci dobri, da jih liberalci rote na slogo. Ko nevarnost mine, pa liberalni buržoza zopet korajžno zajaša svojega protiklerikalnega oslička. Mož pa je od same groze vendar le še tako zmešan, da na drugi strani iste številke resno pripoveduje, da so se »klerikalci in komunisti« na tihem med seboj pomenili, da bodo vse liberalce pobesili. Na koncu pa junaško drigne svoje oči in pravi, da se nikogar ne boji. Obžalujemo bralce, ki morajo tako dušno pašo uživati. Živci te gospode morajo biti trši od granita, da ne zblazne od preobilice neumnosti, ki jo donáša ta list. Treba bo res precejšnjega duševnega dinamita, da možgane te gospode pretrese in spravi v red.

+ Zelo točno! Včerašnja Žerjavova »Domovina« se obrega ob tuk. policijsko ravnanje, češ da jo je obvestilo o konfiskaciji s tiskovino, na kateri se še blesti stari avstrijski »c. kr.«. Mi gotovo nismo poklicani, da bi branili ta državni urad in njegovo zalogo starih tiskovin, konstatiramo pa, da je ravno pod dr. Žerjavovo vlado uredništvo »Domoljuba« prejel prav tako tiskovino s konfiskacijo št. 6. z dne 12. febr. Gospoda, le ne — pretočno!

+ Poraz samostojnih. Župan Ivan Burja se je po svojem 20 letnem županovanju odpovedal županstvu. Okrajno glavarstvo je odredilo nato novo volitev župana. Volitve so se vršile dne 11. aprila t. l. Za župana je bil izvoljen Lovro Poljanec iz Bohinjske Bele, vnet pristaja in delegat JKZ. — Fari Bohinjska Bela in Ribno tvorita eno občino Ribno. Trije samostojneži iz Boh. Bele so volili 3 odbornike fare Ribno skupno, pa ni vendar nič pomagalo. Poljanec je bil izvoljen s 14 proti 9 glasovom županom.

+ Dr. Korošec v italijanski luči. Italijani v Italiji poznajo v Jugoslaviji predvsem dve imeni: dr. Korošca in dr. Trumbića. Ta dva smatrajo za najhujša in najnespravičljivejša nasprotnika njihovih teženj na Jadranu; zato ju sovražijo s celim ognjem italijanske narave in jima pripisujejo vse močote hudobije. Celo glasilo italijanske ljudske stranke »Corriere d'Italia« je pisalo o dr. Korošču, da je to »il pessimo servo di Dio« — najslabši služabnik božji. Tako poroča v sarajevski »Jugoslaviji V. Grmović, ki se je pravkar vrnil iz italijanskega ujetništva. Italijanska zagrizenost pač ne pozna mej, kadar čuti najmanjši dotik na živec narodnega egoizma. Zato je sporazum z Italijo tako težak.

+ Nevarnost boljševizma. Belgrajska »Depeša« piše: Sotrudnik našega lista je imel priliko, razgovarjati se z uglednim članom »Jugoslovanskega kluba«. G. poslanec je izjavil nastopno: Razmere v deželi so take, da gre vse na roko razširjanju boljševizma. To velja zlasti za pokrajine naše države, ki so bile prej v avstro-ogrske monarhiji. Nevarnost boljševizma je tamkaj toliko, da se more odstraniti le, ako se čimprej izvedejo volitve. Ako se bo to zavladevalo, bodo imeli v bodočem narodnem predstavništvu komunisti večino. (LDU)

+ Plačani dopusti delavcev. Že 20. 3. se je organizacija kršč. socialnega delavstva »Jugoslovanska Strokovna Zveza«, obrnila na poverjenišvo za socialno skrbstvo z vlogo, naj vlada izda naredbo sledeče vsebine: »Vsak delavec, ki dela v industrijskih ali obrtnih podjetjih in ki danes še ne spada po resort privatnih uradnikov in nastavlencev, imej vsako leto pravico na primerni plačan dopust in sicer: Po enem letu nepretrganega službovanja 7 dni,

po treh letih nepretrganega službovanja 14 dni. Čas dopusta je med prvim majnikom in prvim novembrom in naj se vsako podjetje nevarno rednemu delovanju po možnosti ozira glede časa dopusta na želje posameznikov. Čas nepretrganega službovanja se določa vsako leto s prvim majnikom nazaj. Ta naredba naj stopi takoj v veljavo.

Na to vlogo nad en mesec ni bilo nobenega odgovora. Dognalo se je, da je uradnik pri poverjeništvu, ki je vodil delavski oddelk, vodja komunistov dr. Lemež, to vlogo kršč. delavstva zadržal in je ni rešil. Sedaj se poverjenišvo z zadevo peča. Pričakujemo gotovega uspeha. Na vlogo, ki jo je Jugosl. Strok. Zveza v imenu zveze usnariev poslala vodstvu tovarne Pollak v Ljubljani, naj se delavstvu te tovarne dovoli vsako leto plačan dopust, je vodstvo tovarne včeraj odgovorilo, da pristaje na zahtevo. Delavstvo Pollakove tovarne bo na prizadevanje Jugoslovanske Strokovne Zveze dobilo vsako leto plačan dopust. Natančnejše podrobnosti se določijo drugi teden v podrobnih pogajanjih med vodstvom tovarne in delavsko organizacijo. Lep uspeh krščanske organizacije!

+ Volitve v srbsko cerkveno skupščino v Novem Sadu so se vršile po pravoslavni velikonočni praznikih. Izvoljeni so bili sami radikalci, demokratska lista je popolnoma propadla.

+ Prepovedan kongres komunistov v Švici. Kantona Waadt in Neuenburg sta prepovedala, da bi se v njihovem ozemlju vršil komunistični kongres, ki je bil naznanjen za 24. in 25. aprila. z utemeljitvijo, da nasprotuje cilji komunistov javnemu redu.

Dnevne novice.

— Prihodnja številka »Slovenca« izide šele v torek zjutraj, ker jutrišnja številka kakor običajno vsako leto odpade.

— Umrli je danes popoldne g. Franc Klarman, uradnik južne železnice v poklju, star 81 let.

— Ljudski oder gostuje v Kranju v Ljudskem domu danes ob osmi uri zvečer. Igrali bodo znano Schönherzovo dramo »Otroška tragedija«. Predprodaja vstopnic se nahaja v knjižarni »Ilirija« v Kranju. Ta igra se do danes na jugoslovanskem odru še ni igrala in bo to premijera.

— Pomanjkanje sladkorja. Odsek za prehrano objavlja, da se je pošiljatev domačega sladkorja iz Velikega Beckereka radi železničarske stavke zakasnila in da jo morejo v najboljšem slučaju, če se promet in varnost na železnicah takoj vzpostavita, pričakovati šele začetkom prihodnjega mesca (maja). Urgence radi odkazila sladkorja so popolnoma brezuspešne in odveč, ker odsek za prehrano ne razpolaga z nobenimi drugimi zalogami. Pri tej priliki odsek za prehrano ponovno opozarja, da je ta sladkor zadnji, ki ga prejmemo do nove kampanje iz domačih tovarn. Znanprej bodo izključeno navezani le na sladkor, ki ga uvaža prosta trgovina iz inozemstva. Pričakuje se sicer večja pošiljatev ameriškega sladkorja preko Trsta, ki sta ga kupili tvrdki A. Krisper Coloniale v Ljubljani in Zveza slovenskih trgovcev v Celju. Ta pošiljatev se je pa radi prometnih težkoč na morju in drugih ovir zakasnila tako, da se ne ve, kdaj bo na razpolago. Vzpričo tega položaja je nujno potrebno, da se trgovci, zadruge in konzumne organizacije same lotijo nakupa v inozemstvu.

— Iz Žirov. Liberalna tetka je bila v Žireh. Navihani Žirovci so ji mesto Bohačevih klobas potisnili v potno torbo — povestice. Prvo o farovski kralji! Dva notorična verižnika sta si prislužila z veriženjem te krave in poskušenim tihotapstvom po en teden zapora in po tisoč kron kazni. Po zatrdilu drugih in podobni lastni izjavi sta hotela ta pristna JDSaria župnika spraviti v zadrego, ker imata sama že dovolj potov radi tihotapstva. Stara liberalka jima je vse verjela, da ju malo potolaži, ker je bil župnik tako nevjuden, da ni skočil v nastavljen past, ampak dal onima dvema prednost, ker sta baje dobra skakalca. ... Druga povest o otrobi! Tetka iz Ljubljane je ginjena poslušala, kako so v Žireh zadovoljni naši ljubi JDSari s samimi otrobi! Tako jim jih je poslala zadnjič en vagon, moko pa drugam! Kaka hvaležnost po celi ravnali! In od takrat pošilja tetka iz Ljubljane redno-politične otrobe za JDSarie v Žireh. O srečni časi! Zato so zadnjič čas tako srboriti, ti naši JDSari, kot konjički, ko pridejo do polnih jaslji ovsa. In sedaj morajo piti samo vodo. ... Zato vzklika ta otrobar iz Žirov: Kdor zna misliti, spada med — otrobarje! — Kdor pa ne zna misliti (po otrobarsko) — pa bo volil — klerikalno! — Se nam dozdeva že zdavna, da bo res tako. — Odkar deluje paragraf, da se mora voda piti, se opaža napredek pri liberalcih. ...

— Promet na kamniški železnici. Inšpektorat državnih železnic v Ljubljani objavlja: Na progi Ljubljana državni kolodvor — Kamnik vozi ob nedeljah in praznikih običajni turistijski vlak št. 2153 in 2160 že v maju. Prvič vozi omenjeni vlak dne 2. maja t. l. Odhod iz Ljubljane drž.

kolodvor ob 12. uri 2 min., prihod v Kamnik ob 13. uri 15 min. Odhod iz Kamnika ob 20. uri 50 min., prihod v Ljubljano drž. kolodvor ob 22. uri 3 min.

— Obratno ravnateljstvo juž. železnice objavlja: Danes, dne 1. maja, italijanske državne železnice ne bodo obratovale in ne prevzamejo od 1. maja ob 6. zjutraj do 2. maja ob 6. zjutraj nobenih vlakov. Izostaneta torej osebna vlaka št. 84 a in 87a, ki vozita iz Ljubljane v Trst.

— Brzovlak Ljubljana—Belgrad. Ravnateljstvo južne železnice objavlja: Počenši z današnjim dnem (30. t. m.) vozi zopet brzovlak Ljubljana—Belgrad in obratno. Prvič odhaja brzovlak št. 16 iz Ljubljane danes in se vrne iz Belgrada jutri prvič v Ljubljano.

— Ekspresni vlak Praga—Rim. Iz Prage. Prvega junija bo prišel voziti ekspres Praga—Rim. Zveza bo dnevna in pot nastopna: Praga—Plzen—Chad—Monakovo—Verona—Bologna—Rim. Pot bo trajala 44 ur. Vršijo se pogajanja glede ekspresa Pariz—Strasbourg—Praga, ki bi skrajšal sedanjo zvezo med Parizom in Prago od 42 na 26 ur.

— Boljševiki na Dolenjskem. V ponedeljek dne 26. aprila so se zbrali na Bučki, kjer je bil ravno semenj, temni elementi iz okolice in prikorakali ob belem dnevu z vodnikom na čelu v čveterostopih v Škocijan. Bilo jih je okrog 30—40. Ustavili so se pred trgovino Pungercič. Gospodarja samega ni bilo doma, bil je na semnju na Bučki. Tudi orožnikov ni bilo doma, bili so ravnotako na Bučki v službi. V trgovini je bil samo trgovski pomočnik. Vstopili so mirno in se delali, kakor da bi hoteli kupovati. Pa komaj je razložil prodajalec blago po mizi, so zagrabili vsak svoj kos in se razpršili z blagom na vse štiri strani. Trгоvec ima škode okrog dvestotisoč kron. Nekatere krivce so orožniki že prijeli in odpeljali v zapor. Naj bi oblasti strogo postopale s takimi roparji in jih ostro kaznovali, sicer se bo boljševišvo še bolj razpaslo.

— Plača železničarjev. K včerašnji uradni tabeli o plačah železničarjev je v stolpcu »Nekvalifikovan delavec — delavnih dni 28 brez čezur« treba popraviti v toliko, da ima delavec-samec, ki služi (lahko delo v vasi) plače 269 K, draginjske doklade 549 K, skupaj 818 K; delavec-samec, ki služi 25 let (teško delo v glavnem mestu), plače 1120 K, draginjske doklade 784 K, skupaj 1904 K, delavec oženjen s 5 otroci, ki služi 27 let (teško delo v glavnem mestu) plače 1120 K, draginjske doklade 1254 K, skupaj 2374 K. Končne številke so iste, kakor smo jih navedli včeraj, ločiti je bilo treba le stalne plače in časne draginjske doklade.

— K plačam železničarjev. Neki nadspovednik južne železnice, ki služi že 22 let, je oženjen ter ima 1 otroka, nam je na podlagi izplačilnic dokazal, da ima mesečno te-le dohodke: plača 150 K, draginjska doklada 1430 K, kilometraža povprečno 180 K, skupaj tedaj 1760 K. Poleg tega dobi stanarine vsake tri mesece 152 K. 120% poviška od plače in stanarine do včeraj ni dobil. Po uradni objavi o železničarskih plačah bi znašala kilometraža mesečno povprečno 420 do 600 K, kar je po izjavi omenjenega nadspovednika veliko previsoko cenjeno. To je potrdil tudi neki strojevodja-samec, ki služi 25 let in ima, kakor je izjavil, skupnih mesečnih dohodkov 1668 K in sicer plače z draginjskimi dokladami 1468 K, približno 200 K pa kilometraže in stanarine. Ugotavljamo to s poudarkom, da nismo nastopali proti mezdnemu boju, ampak proti politični stavki, v kateri so temni elementi izrabili stanovske zahteve železničarjev. Poštenemu delu — pošteno plačilo!

— Miklova Zala. Dotično društvo, ki si je Špicarjev rokopis Miklovo Zalo izposodilo, naj ga takoj vrne ali avtorju — Radovljica — ali pa župniku Finžgarju v Ljubljani.

— Razglas. Ministrski svet je na svoji seji dne 20. marca 1920 na predlog ministra za gozdarstvo in rudarstvo sklenil, da se rudarske pristojbine v pokrajinah, ki so spadale pred preobratom pod Avstro-Ogrsko in spadajo sedaj pod Kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev, zvišajo. V Sloveniji se zviša prostoslednina (pristojbina od prostosleda) od letnih 8 K na 32 K, merovina od jamskih mer od 8 K na 40 K in merovina od nadnevnih mer od 8 K na 48 kron. Vse pristojbine je plačevati četrtletno naprej. Ta odredba stopi v veljavo s 1. aprilom 1920. — Rudarsko glavarstvo v Ljubljani.

— Pravoslavna bogoslovna se ustanavlja na Cetinju.

— Dom za sirote pravoslavnih svečnikov v Srbiji se otvori v samostanu Ozren v Bosni.

— Rudarska visoka šola v Krakovu naznanja, da se prične šolsko leto 1920/21 1. oktobra t. l. Ker je uveden na visoki šoli numerus clausus, je rezerviral rektorat 5 mest za slušatelje jugoslovanske narodnosti. Natančni podatki se zvedo pri poljskem vicekonzulatu v Ljubljani, hotel »Union«, soba št. 2 med 4. in 6. uro popoldne.

(Dalič.)

— **Otvoritev zagrebske akademične menze.** Dne 21. aprila so v Zagrebu službeno otvorili centralno akademično menzo. Dijaki in gostje, ki so pokušali jedi, so hvalili izredno okusnost hrane. Kuhinjo vodijo usmiljene sestre. Glede plačila so akademiki razdeljeni v več kategorij: nekateri plačajo hrano popolnoma (20 K na dan), drugi po 5—15 K dnevno; brezplačno dobiva hrano tačas 52 akademikov. Zasedaj dobe dijaki v menzi kosilo in večerjo, kasneje se bo dobival tudi zajutrek.

— **Roparski napad na majorja.** V Savovcih, okraj Belopoljski, je napadla razbojniška tolpa majorja Medeniča, da ga oropa. Ker se je major pred napadalci branil, so ga ubili.

— **Tlakovanje belgrajskih ulic.** Belgrajska občina je zaprosila ministrstvo za promet, naj ji da na razpolago 600 vagonov za prevoz kamnitih kock v svrhu tlakovanja belgrajskih ulic.

— **Javna dražba lesa v Zirovniški planini** pod Stolom. Dne 9. maja t. l. se vrši v Mostah pri Zirovni (Gorenjska) v prostorih gostilne Matič ob 3. uri popoldne javna dražba kakih 1000 m³ jelovega in smrekovega lesa iz srenjskega gozda pod Stolom. Les se lahko ogleda vsak dan od 3. do 8. maja t. l. na licu mesta. Vsa pojasnila daje načelnik Ivan Matič v Mostah. — Gospodarski odsek vasi Moste in Zirovnica.

— **Razglas.** V pod točko objavljeni listi izvoljenega odbora naj se namesto pomotoma navedenega odbornika g. Rojsa Karla, Ormož — postavi kot pravilno g. Curk Matko, Ljubljana. — Strokovna združba zidarskih mojstrov Slovenije v Ljubljani.

— **Iztihoapljenje v Nemško Avstrijo.** Ker se čez nevtralni pas iz Prekmurja in iz sosednih krajev iztihoaplja veliko živil v Nemško Avstrijo, se je ustanovila v Radgoni ekspozitura osrednjega verižnega urada za Slovenijo, katerega je pričela 9. aprila t. l. posloovati. Tihotapci izstopajo iz vlakov navadno v Glasbachu in na Schwarzi, kjer jih čakajo vozovi, s katerimi se vozijo v Arnovž (Ehrenhausen). Iz Prekmurja se iztihoaplja v Nemško Avstrijo čez Cankovo proti Sv. Ani. Ekspozitura v Radgoni pod vodstvom okrajnega nadzornika gosp. Baeblerja, je med drugim zaplenila nad 20 tisoč jajc, kateri stanejo v Prekmurju 40 v komad, medtem ko stanejo v Ljubljani 130 K do 140 K komad; 15.600 nemško-avstrijskih kron je zaplenila ekspozitura natakariju Potočniku in Barbaricu. Na 4000 kron globe in na 1 mesec zopora je bil obsojen Josip Škerlec iz Gorenje Radgone, ker je držal moko.

— **Kaznovan tat.** Zato, ker smo Vam rednič milost izkazali, je pa prišlo na dan, da ste še druge reči napravili! pravi nadsvetnik Vedernjak Lovru Koblarju z Jesenic, kateri je bil pred kratkim obsojen na 14 dni ječe, ker je ukradel nekemu inženirju par čevljev. Dne 25. aprila je pa bil Kobler ovaden, da je ukradel iz sobe kranjske industrijske družbe, v kateri je stanoval, kar celo opravo, ko se je preselil drugam. »Zakaj ste ukradli?« — »Oženiti sem se nameraval.« — Sodišče je obsodilo Koblerja na 3 mesece težke ječe.

— **»Gartrožce sem pričel kopati, zato sem mu pokazal sekirico in ne za to, da ga prestrašim!«** izjavi pred sodiščem Anton Oblak stari iz Vevč, katerega je ustavil z njegovim sinom Antonom Oblakom mlajšim gozdni in ribiški čuvaj Jože Strah, ker sta lovila ribe. Mlajši Oblak se je spretljivo ustavil Strahu rekoč: »Tako te bom sunil, da se boš obrnil okoli.« Strah pravi: Ko sem hotel fanta prijeti za roke, je pa potegnil oče sekirico, nakar sem sina izpustil, ker sem se bal. Oblak starejši na to pove, kar navajamo v nadpisu; Strah pravi: »Ne takrat, potem je pričel »gartrožce« kopati. Sodišče je obsodilo mlajšega Oblaka na 2 meseca in starejšega Oblaka na 8 dni strogega zopora. Po obsodbi vzklikne starejši Oblak: »Ja, kaj: 8 dni, čisto po nedolžnem.« Mlajši Oblak pravi: »Kaj, 2 meseca za to, ker je ta (Strah) po krivem prisegel!«

Danes in jutri ob 17. uri na sportnem prostoru pred državnim kolodvorom ob vsakem vremenu

nogometne tekme

»Sparta«, Zagreb — »Ilirija«, Ljubljana.

Ljubljana in novice.

Ij »Na sodni dan.« Opozarjamo na to igro, ki je narodna in ki jo je spisal Rosegger, v slovenščino jo je prevedel pisatelj Fr. S. Finžgar. Igra jo bo Ljudski oder v nedeljo ob pol 8. uri zvečer. Konec točno ob pol 9. uri. Vstopnice se daje vse te dni v Ljudski Nove založbe na Kongresnem prostoru v trafiki gospe Modiceve v Kopitarjevi ulici.

Ij Orkestralno društvo Gl. M. ima skupno vajo v nedeljo 2. maja ob 2. uri po-

podne v dvorani Filharmoničnega društva. Naj nihče ne manjka, ker se študira za koncert. (k)

Ij Izlet na Turjak priredi v nedeljo popoldne klub kolesarjev in motociklistov Ilirija. Odhod točno ob 14 uri izpred mestnega magistrata. K obilni udeležbi se vabijo vsi člani kluba in prijatelji kolesarskega športa. Reditelj. (k)

Ij Sekcija Ljubljana Udruženja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov vabi svoje člane na sestanek v sredo 5. maja 1920 ob 20. uri v posvetovalnico mestnega magistrata. Razgovor o glavni skupščini v Zagrebu o Binkošti in predavanje vseučiliškega profesorja inž. Vurnika o organizaciji človeškega stanovanja. (k)

Ij Gremij trgovcev v Ljubljani naznaja svojim članom, da bodo danes, dne 1. maja trgovine cel dan odprte. — Načelnik. Ij Mesina ljudska kopel je z današnjim dnevom zopet odprta in na razpolago občinstvu. Ker so se izvršila velika popravila, kar je povzročilo ogromne stroške, so se kopalne pristojbine primerno zvišale. Listek.

Ij Umrli so v Ljubljani: Marija Pepelnik, bolniška sestra, 63 let. — Uršula Gabrovšek, žena posestnika in sprevednika, 38 let. — Marija Pikec, tob. delavka v p., 63 let. — Ana Jeglič, gluhonema obč. uboga. — Andrej Ovičaj, delavec, 44 let. — Ivana Čuš, šolska sestra, 62 let.

Ij Nepotrebne izdatke si privoščijo pokrajinski urad za zaščito dece v Ljubljani. Dobili smo v roke pol metra dolg in 15 cm širok pisemski ovitek iz močnega, gladkega belega ministerskega papirja. Na ovitku stoji debelo tiskano: »Pokrajinski urad za zaščito dece v Ljubljani. Službeno, poštno prosto.« Ne vemo sicer, koliko stane tak ovitek, sigurno pa lahko trdimo, da najmanj 2 K. To je vsekakor luksuz. Pa to še ne bi bilo najhuje. Pošiljatev je oddana v Ljubljani kot službeno poštno prosto pismo, naslovljeno na nek državni urad v Ljubljani in frankovana s pisemskimi znamkami za 4 K 50 vin. Ne vemo, koliko takih pošiljatev odpremi ta urad vsak dan; recimo pa, da odpremi samo eno, potem znašajo stroški mesečno 195 K; za ta denar bi se že en otrok lahko cel mesec dobro »zaščitil«. Ti stroški so popolnoma odveč. Sluga, ki nese pošiljko na pošto, jo lahko nese nezapечатeno tudi na naslovljeni urad. Pa naj še ostane ovitek, če skriva kakšne tajnosti, naj pa bo iz slabega in ne iz najdražjega papirja. Na vsak način pa je denar za znamke proč vržen, četudi je šla pošiljka brez potrebe po pošti, ker je bila korespondenca med javnimi uradi dosedaj vedno poštno prosta. S takim brezmislnim delom pa se tudi po nepotrebnem obremenjujejo poštni uradi.

Ij Drag hren. Marija Breclnik je zahtevala za 55 dkg hrena na ljubljanskem trgu 7 kron, dasi se navadno hren prodaja po 7 kron kilo. Breclnikova je bila obsojena na 3 dni zopora in na 200 kron globe.

Ij Sovražnik Srbov pred ljubljanskim deželnim sodiščem. Pred ljubljansko deželno sodnijo se zagovarja Ivan Kozjek z Loga, kateri je v vrhniškem vlaku, kakor navaja obtožba, tako-le zmerjal v vlaku se vozeče srbske vojaške: »Srbi so taki hudisti, da hočejo ubiti človeka za 50 dinarjev in za nič; kdor jim plača 50 dinarjev, ga puste, da ide kamor hoče, jaz tako mrzim Srbe, da imam raje Italijane, Nemce in Mažare; Srbe bi pobil vse, ako bi mogel. Srbi so barabe, nič ne veljajo, so lačni in strgani, da jih moramo mi ravhati.« Nadstražniku Valentinu Gradišku, kateri ga je peljal v zapore, je pa rekel: »Dajte me izpustiti, jaz Vam plačam 2 štefana vina, če me izpustite; dotičnemu gospodu pa, ki me je zaprl, recite, da sem usel...« S tem je javno dražil slovenski sloj prebivalstva zoper srbskega na mržnjo in preziranje in skušal z darom zapeljati uradno osebo k prelomu njegove uradne dolžnosti. — Sodnemu dvoru predseduje nadsvetnik Zebre, votanti so dvorna svetnika Regally in Andolski ter svetnik Einspieler; obtožbo zastopa državni pravnik dr. Ogoreutz, obtoženca zagovarja dr. Šubic. Kozjek pravi, da je hud na Srbe, »ker sem delal dva meseca v arsenalu, a nisem dobil obleke, Srbi so jo pa dobili.« — Andrej Ušaj, redar verižniškega urada na Vrhniki, kot priča zaslišan, izpove: »Vozil sem se v tistem kupeju, kakor Kozjek. Slišal sem, da je zabavljaval proti srbskim vojakom in sem ga zato ukazal aretirati.« Sodišče je obsodilo Kozjeka na pet tednov strogega zopora.

Ij »Komaj za kašenje sem prislužil!« odgovorj Matevž Dolenc g. nadsvetniku Vedernjaku, kateri je vprašal obtoženca, koliko je zaslužil, nakar je odgovoril: »70 kron mesečno in vso prehrano.« — »Zakaj pa kadite?« — »Ker so me pri vojakih navadili.« Dolenc je svoji gospodinjji Fani Smrkovi ukradel veliko množino lesenih žrebljev za čevlje, katere je prodajal. Sodišče je Dolenc obsodilo na 6 tednov težke ječe.

Ij »Kako to, da ste tako...« na postopate in nič ne delate!« pravi nadsvetnik Zebre Ivanu Bartolu, kateri se je brez dela okoli in je ukradel 9 t. m. v Marčanovem dvorišču konisko sedlo. Obsodil je

prišel od vojakov, ni več iskal rednega dela, podišče ga je obsodilo na 6 mesecev težke ječe in izreklo, da se po prestani kazni izroči prisilni delavnici. Nadsvetnik Zebre: »Ali ste a kaznijo zadovoljni?« — »Malo preveč je!« — »Se boste že navadili.«

Najnovejša poročila.

DR. TRUMBIČ PRI REGENTU.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 30. aprila. Danes je bil minister za zunanje stvari dr. Trumbić sprejet od regenta v avdienci. Poročal je ob tej priliki regentu o zunanjem položaju.

JADRANSKO VPRAŠANJE.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 30. aprila. Danes je posetil prostore Jugoslovanskega kluba naš delegat na mirovni konferenci dr. Rybač, ki je razložil ves naš zunanji položaj ter navedel vzroke, radi katerih ni dr. Trumbić prisostvoval konferenci v San Remu. Na konferenci v San Remu se je stavil predlog, da se po receptu Wilsonovega predloga od 9. decembra lanskega leta osnuje vmesna država. V tem smislu sta se tudi Francija in Anglija sprijaznili z mnenjem Amerike. Ker bi se pa medtem morala vsled zahteve Italije izvesti korektura meje, je bil ta predlog zavrnjen, ker bi se s tem Amerika ne strinjala. Delegati so prišli v Belgrad, da poročajo vladi o položaju in da dobe navodila za nadaljnjo postopanje. Zdi se, da je postalo Nittiijevo razpoloženje pomirljivejše, ker ga v to sili notranji položaj italijanske države.

NAŠ ZUNANJI POLOŽAJ.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Belgrad, 30. aprila. Podrobna razprava o zunanjem položaju se bo vršila v ministrskem svetu, ko pride iz Pariza tudi naš delegat dr. Vesnić, ki pride v ponedeljek zjutraj v Belgrad. Razpravam v ministrskem svetu bodo prisostvovali vsi delegati.

VPRAŠANJE ZADRA.

LDU Split, 30. aprila. (DDU) Zadrške poluslužbene italijanske novine pišejo, da se bodo zadrski Italijani uprli, ako ne bi prisodili Zadra Italiji. Njihovi voditelji prete, da bodo Jugoslovenci iz Zadra iztirani s silo d'Annunzijevih legij, naj se reši jadransko vprašanje kakorkoli.

ITALIJANSKO NASILJE.

LDU Split, 30. aprila. (DDU) Po ukazu admirala Milla je karabinjerski poročnik v Šibeniku kategorično zahteval od generalnega vikarja v Šibeniku d'Annunzija, da odstopi. To novo nasilje je v Šibeniku izzvalo veliko ogorčenje.

ANEKSIJA SKADRA.

LDU Rim, 30. aprila. (DKU. — Brezlično.) Po poročilu iz Londona potrjuje posebni poročevalec lista »Morning-Post« v Cetinju, da je Crnagora aretirala Skader. Prebivalci Skadra so s tem zelo zadovoljni.

ALBANSKA VLADA.

LDU London, 30. aprila. (DKU. Brezlično.) Albansko zastopstvo v Parizu demantira atenske vesti, da bi bili Esad paševi pristajali vrgli albansko vlado.

GARIBALDI.

LDU Split, 30. aprila. (DDU) General Beppo Garibaldi je odpotoval v sredo iz Zadra v Jakin na vojni torpedovki. Privatno je izjavil, da ga je pozval kralj. Javno je dejal, da se skoro povrne, da natančneje prouči italijanstvo teh krajev. O Garibaldiju se je pred meseci govorilo, da nabira v Italiji prostovoljce, da bi v primernem času povedel v okupirano cono 10.000 dobrovoljcev.

NEMŠKI KRŠČANSKI SOCIALCI IN SOCIALNI DEMOKRATI.

LDU Dunaj, 30. aprila. (ČTU) Kršč.-socialni poslanec Kunschak je izjavil na volilnem shodu, da bo njegova stranka kakor hitro mogoče opustila koalicio s socialnimi demokrati. Govornik se je izjavil za junktim med oddajo premoženja in reformo ustave.

NEMIRI V PALESTINI.

LDU London, 30. aprila. (DunkU. — Brezlično.) Po poročilih iz Kahire se v severni Palestini še vedno bijejo boji.

LDU London, 30. aprila. (DunkU. — Brezlično.) Churchill je včeraj v spodnji zbornici izjavil, da je bilo pri zadnjih izgreh v Jeruzalemu ubitih in ranjenih 250 oseb. Od teh je bilo devet desetih Židov. Kolonijalne čete so se pri izgreh izkazale za zanesljive.

DEMONSTRACIJA PROTI SOCIALISTOM.

LDU Dunaj, 30. aprila. (ČTU) Včerajšnja protestna demonstracija obrtniških organizacij je v splošnem potekla mirno. Demonstracije se je udeležilo 20.000 oseb. Poslanca Kunschak in Pertik sta izjavila, da bo politika vlade in socialnih demokratov imela za posledice uničenje sred-

njeja stanu. Udeleženci demonstracije so poizkušali udreti v uredništvo »Abenda«.

PODPIS MAŽARSKE MIROVNE PODGODBE.

LDU Pariz, 30. aprila. (DKU) Kakor poročajo listi, je konferenca poslanikov včeraj končala madžarsko mirovno pogodbo in sklenila, da se zopet sestane v soboto, da se pogodba izroči madžarskim delegatom. Pogodba se bo bržkone podpisala začetkom prihodnjega tedna.

SAINT-GERMAINSKA MIROVNA PODGODBA.

LDU Pariz, 30. aprila. (DKU) Na včerajšnji seji odseka za zunanje stvari je naznanil predsednik Barthou, da je konferenca načelnikov soglasno sklenila, postaviti na dnevni red prve zborniške seje dne 8. maja ratifikacijo saint-germainске mirovne pogodbe.

1. MAJ NA FRANCOSKEM.

LDU Pariz, 30. aprila. (DKU-Brezlično) Včeraj se je vršil ministrski svet, ki se je bavil z odredbami za 1. maj. Minister za javna dela je po ministrskem svetu objavil, da je 1. maja zagotovljena služba na podzemski železnici, na progi od severa proti jugu, na tramvajih ter v plinarni, vodovodu in elektrarni. Železničarji in poštni nameščenci bodo vršili službo skoro redno.

BORZNO POROČILO.

LDU Zagreb, 30. aprila. Devize: Berlin 283—288, Italija 720—775, London 240—0, New York 16.000—16.500, Pariz 1050—1055, Praga 250—254, Dunaj 70—71. — Valute: dolarji 14.400—14.500, avstrijske krone 68—69, levi 180—210, carski rublji 202—205, češke krone 240—250, francoski franki 0—1030, napoleonador 550—570, nemške marke 280—284, levi 268—271, švicarski franki 3000—0, italijanske lire 0—720.

Narodno gledališče.

Opera.

1. maja, sobota: »Prodana nevesta«. Izven abon.

2. maja, nedelja: »Faust«. Izven abon.

Drama.

1. maja, sobota: »Saloma«, »Slepota«. Abon. E.

2. maja, nedelja: »Smrtni ples«. Izven abon.

Vsled policijske odredbe, da ne sme biti po 10. uri nikdo več na cesti, se vrše do preklica vse predstave v opernem in dramskem gledališču ob 6. uri zvečer.

Cerkveni vestnik.

c Za podaljšanje nauk na bogoslovni fakulteti. Peštanska bogoslovna fakulteta je podaljšala nauke na 10 semestrov. Sv. stolica je to odobrila in izrazila željo, naj bi se bogoslovni nauki povsod podaljšali in poglobili.

c Ljubljanske Marijine družbe imajo jutri, v nedeljo, popoldne ob pol štiri svoj letošnji skupni shod v stolni cerkvi. Člani in članice naj pridejo polnoštevilno!

Turistika in sport.

Nogometne tekme. Namesto prvotno napovedanih tekem »Ilirija« - »Victorija«, Zagreb, se vršita v soboto 1. in v nedeljo, 2. maja, na prostoru S. K. »Ilirija« pred državnim kolodvorom dve tekmi s Hrv. Š. K. »Sparta« iz Zagreba. Dogovor za tekmo se je posrečil šele v zadnjem hipu proti vsakemu pričakovanju. — »Sparta« je eden vodilnih zagrebskih klubov v nogometu; v prvenstveni tekmi proti hrvatskemu prvaku Gradjanskemu S. K. je dosegla preteklo nedeljo rezultat 3:3. Njeno moštvo goji vzorno kombinacijo igre in se odlikuje po veliki fairnesi. — Pričetek tekme vsak dan ob 17.30 uri; igra se ob vsakem vremenu. Cene prostorov: sedeži po 15 in 10 K, stojšča po 5 K, članske vstopnice po 2 K. (k)

Ustanovni občni zbor »Akademičnega športnega kluba« se vrši v nedeljo, dne 2. maja, ob 11. uri dopoldne v mali dvorani Narodnega doma. (k)

Razne novice.

r Gospod D'Annunzio in njegov krojač. Pesnik in vojskovodja g. Gabriele D'Annunzio je leta 1913 dal napraviti v Parizu pri krojaču Poiretu tri obleke. Plačal pa jih ni: od leta 1913 do 1914, za to ne, ker je njegovo proroško oko zrl v bodočnost in videlo izbruh svetovne vojne; do leta 1918 zato ne, ker je izbruhnila svetovna vojna, do danes pa zato ne, ker je kot vojskovodja in gospodar Reke vzvišen nad vsak spomin na tako prozaične stvari. Gospod Poirer pa je tip prozaičar, ki nima zmisla za idealno razpoloženje in slab spomin poeta in vojskovodje D'Annunzia. Poirer je v svoji prozaičnosti šel in tožil g. D'Annunzia radi neporavnanih

računov v znesku 1250 frankov pred civilnim sodiščem v Parizu in sodišče je D'Annunzia kakor navadnega smrtnika obsodilo v plačilo dolga in v povračilo, sodnih stroškov. Kako pa se bo ta sodba reševala gospodaru vročila? To bodo velike težkoče, ker D'Annunzio je kot dolжник prav tako previden kakor kot vojak: on se ne da presenetiti. To je res lepo, če je človek vzvišen nad vsakim krojaškim računom in njegovo tiriatvijo.

r Časopisi v sovjetski Rusiji. Po oficijelnih poročilih sovjetske vlade se tiska v Rusiji vseh najvažnejših časopisov skupaj v 450.000 izvodih. »Pravda« se tiska dnevno v 150.000 izvodih, »Krasnaja Gazeta« v 180.000, »Derevenskaja komuna« in »Izvestija« v 53.000 izvodih.

r Največja japonska ladja. Bojna ladja »Tosca«, katero so pričeli graditi v ladjedelnih Nagasaki, bo največja svoje vrste v japonski mornarici. Imela bo 40.000 ton displacementa ter bo dolga sedemsto čevljev. Na krovu se bo nahajalo deset šeststotičnih topov. »Tosca« je posestrimska ladja bojne ladje »Nagato«, ki je bila spuščena v morje v Jokosuka. »Tosca« bo spuščena v morje leta 1922 ter se bo na njej uporabilo vse najnovejše stvari v morskem vojevanju, ki so bile plod izkušenj tekom svetovne vojne.

r Viljem Hohenzollernski — židovskega pokolenja? V založbi tvrde Kyffhaeuser je izšla brošura, pod naslovom »Semi imperator 1888—1918«, v kateri se dokazuje, da se pretaka po žilah bivšega nemškega cesarja Viljema židovska kri. Pisec priha v brošuri do tegale zaključka. Viljem II. se je duševno vrget po svoji materi in je bolj židovski Koburžan, kakor pa polnokrvni Hohenzollern. On je pekoč dokaz za to, da je pri razvoju visoko stoječih ljudi merodajna kri, ne pa vzgoja. Mešanci iz dveh ras si prisvojeno navadno vse napake, ki jih imata te dve rasi. Igralski talent židov je znan. Ta talent kroži tudi po Viljemovih žilah. On posnema vse in igra poslanika po božji milosti, ki izvirajo iz cesarske blaznosti, zmagovalnega generala, umetniškega in glasbenega kritika, slikarja, propovednika, skladatelja. On je glumil krščanskega vladarja, imel je božjo službo in govoril je o krščanski državi... Sam je rad delal židovske dovipe in jih še raje poslušal. Židovski nagon za potovanje ga je napravil za potovalnega cesarja. Marogasta je bila njegova duša, kakor duša vsakega mešanca ali mestica. Viljem II. je bil zato samo odsev nemškega cesarja, bil je nemški polucesar in kralj. Zato je tudi vladal po židovskih manirah. Ta brošura o Viljemu je izšla, kar je značilno, v vsenemški založbi Kyffhaeuser in napisal jo je Vsenemec. Tako sodijo sedaj o Viljemu Vsenemci, ki so ga pred vojno in med vojno častili kot pravega polboga.

r Lepota in pranje. Za ohranitev lepote je dal ameriški zdravnik dr. David Paulson ameriškim damam nenavaden recept. Nekoč je predaval v Winons Lake in ostro grajal vsa sredstva za lepote. Dejal pa je: Kdor hoče ostati lep, naj pere sam svoje perilo. Pranje ima dr. Paulson za najboljšo telesno vajo, ker pospešuje kroženje krvi in jači mišice. Mnogo dam se ni ustrašilo dolge poti iz Čikage v Winons Lake, samo da so lahko poslušale novi evangelij o ohranitvi lepote. Malo mestu je bilo kar poplavljenost z damami, ki nimajo druge skrbi na svetu kakor negovanje svojega telesa. V mestu se je pojavil naenkrat cel regiment peric in prebivalci mesteca so se jim grohotali. Kako dolgo bodo pač te dame zdržale pri nenavadnem delu, ako se ne bodo kmalu opazili uspehi? Prav koristno bi bilo za te dame, ako bi zamenjale vsaj za eno leto svoje »delo« z garanjem delavskih žen.

r Dragocene punčke. Ker je neka italijanska priseljenka prehitro hotela na postaji vzeti iz kovčka porcelanasto punčko v hipu, ko so finančni uradniki preiskovali, če nima česa, kar bi bilo podvrženo carini ali kaj prepovedanega, so slednji začeli sumiti, in so punčko preiskali. V njenem »truplu« se je nahajala steklenica žganja. Ta vest se je med uradniki razširila in takoj so pri različnih potnikih našli podobne punčke. Vsega skupaj se je odkrilo okrog 300 kvartov žganja. V nekaterih večjih postajah so dobili več kot za galono žganja.

r Izreden slučaj. V Montezumu v Mehiki je žena J. Lopeza, ki je navaden vojak v mehiškanski armadi povila 7 otrok, tri deklice in štiri dečke. Vsak otrok tehtal nekaj nad dva funta ter je popolnoma vzraščan. Poročila govore, da je menda prvi slučaj tako številnih rojstev pri eni družini. Otroci in mati so zdravi. Ko je stotnik one kompanije, kjer služi Lopez kot vojak, zvedel o sedemkratni štorilji v njegovi družini, mu je dal dopust kolikor časa hoče in dovoljenje, da sme rogoviliti okoli, kolikor se mu zljubi, da dostojno in primerno proslavi nenavaden dogodek. In Lopez je v resnici rogovilil do skrajnosti. Kako bo pa kot vojak in oče skrbel za 7 kričavcev, to je pa drugo vprašanje.

r Lep namen. Po neki čikaški ulici je korakal možak s težko in dolgo lestvo na

rami, na drugi strani mu je poleg tega visela primerna vrh. Ker se je z lestvo obračal in zbijal mimoidočim klobuke z glave je prišel k njemu policaj. »Kam pa mislite z lestvo?« — »Pssst, jaz samo gledam, kje bi dobil kakšno primerno mesto, da se obesim!« Policaj je pograbil moža za ramo in odkorakala sta na policijsko stražnico. V njegovem žepu so našli 40 dolarjev in ga potem odposlali na opazovalnico, ker se sumi, da nekaj ni v redu z njegovim razumom.

r Detektiv. — Oba sta čakala na vlak ter se zapletla v pogovor. Tekom pogovora pa se je izkazalo, da je eden njih detektiv. — Čudovit in razburljiv poklic! — je rekel oni, ki ni bil detektiv. — To priznavam, dosti razburljiv. — O tem vam lahko zapojem pesmico, — je rekel detektiv. — Ali ste tudi že zasledili kedaj velike sleparje? — Gotovo, med njimi tale slučaj: — Stvar je šla za lepo mlado deklico. Prisegel bi, da je nedolžna kot angelj, a se je izkazala kot prava vražja baba. — In kako ste prišli na to? — Vzel sem jo za ženo.

Prosveta.

SMRTNI PLES.

Za Očetom smo letos dobili še Smrtni ples, ki je miselno odločna stopinja naprej. Predmet Strindbergovi miselnosti je circulus vitiosus ženskega demona v raznih barvah in prehodih, zato je vsebinsko za oko prijetnejši tam, kjer je barvam realnega življenja bližji, a takoj nato spet vedno zбоде in v celoti odbije. Pa Strindberg se ne menja za to — črta tega kroga s svojimi osebam-demoni gre nemoteno naprej: v koncu je začetek in začetek je mogoč, kjer le hočeš, ker demona nihče ne ubije: ponižati ga je mogoče, razorožiti tudi, a zatareš ga ne, in zbudi se, kadar le more — in spet triumfirajo. To pa je seveda v nekem oziru dogma; vanjo moreš verovati, če hočeš Strindberga popolnoma uživati. Obenem pa Strindberg sili misliti, težko misliti, težko misliti iz stališča danih premis in kakor grozno, tako dosledno izvaja. V začetku dela zgrabi in ne izpusti, dokler dogma z vsemi dokazi ni miselno in snovno polna. V celoti pa so vsa dela podobna koncentričnim krogom. Ost šestila trdno zastavi v točko — demon in riše kroge; premika jim samo polmer. S tega stališča je vse pravilno, vse matematično resnično, saj tudi dogodke vodi strogo po krogovem obvodu. Ker pa vrsta teh koncentričnih krogov zraste do najhujših ženske bestije, je seveda treba nekega ravnesja, ki ga Strindberg tudi najde. To je moški demon, žena je že po bistvu hudobna, mož ji mora vračati, zato stoji moški demon, ki je manj obsežen, v notranjem krogu, v katerega se zajeda ženska bestija. Tako stojimo v Smrtnem plesu ne samo pred žensko, temveč pred dvospolno bestijo človeka, ki je samo radi lastnega in tujega gorja tu in si ne ve odgovora, kaj je življenje, kajti njegovo vsebino sam izpolnjuje s peklom. — Živno tvoji Smrtni ples sredino Strindbergove napetosti, ima tudi manj tistega, kar bi imenovali dialogizirano patologijo; dramatična gradba pa ni tako enotna kakor pri Očetu in 4. slika ima preveč vrhov. Dvoje ljudi živi zakon, ki ni zakon. Edgar, topniški stotnik, Alice, bivša igralka, sta dva človeka. Skoro 25 let traja že to peklo, ki je zunanjemu svetu neznano. Alice sovraži moža, s tiho hudobnostjo mu je ljubezniva, Edgar pa jo drži z močjo, ki je slabost. Tedaj, ko to zakonsko dvojico obišče nekdanji prijatelj Kurt — položi smrt roko na Edgara in mu odmeri le še kratek čas. Tu zdviga ženski demon nad možkim, triumfirajo nad možem, ga zaničuje in zahoče se ji novega življenja s Kurtom. Edgar z zadnjimi silami sili k življenju, njegov demon se bori z Alice, jo pomiza in ukloni. Tedaj pa stoji tu spet človek, ki pravi: Prekrižaj in pojdi naprej, kajti vse, kar je bilo, je igranje demona v nas. Ko ta zdviga, potepta pred seboj vse. Najslabši mož pa ima v sebi narče in voljo, zato more reči: Prekrižaj in pojdi naprej! V ženski pa boljše človeka sploh ni; šele ko Edgar s sramoto izviže Alice zadnje orožje in jo Kurt spozna, da je bolj podla kot Edgar slaboten in jo pahne od sebe in šele ko ji spodrsne zadnje sredstvo, ki naj bi moža spravilo v ječo, tedaj demon obupa — mož pa pravi: Eliminirajmo — življenje je tako, praznujva svojo petindvajsetletnico!

To nečloveško težo igre sta nosili dve osebi, g. Rogoz in ga. Borštnikova z uspehi, ki zaslužijo široko poglavje. G. Rogoz je odkril z Edgarjem šele svojo individualnost, ki vstaja, kar hoče, in nam odprl perspektivo, ki obeta, da kadar izzori v njem to, kar resno neguje, kakor se zdi, potem ga čaka še lepa prihodnost. Tej igri je težko kaj dodati. S svojo umerjenostjo nam je lajšal oči in ušesa — trgal pa našo notranjost; z vso silo je zapiral in tlačil v sebi to, kar je nečloveškega hotelo iz človeka in ko ga je zlomil bolezenski napad in nazadnje človeški čut, je bil človek, ki nosi še vse sledove bestije in kot bestija je bil — pomilovanja vreden. In tega člo-

veka — ironija slučaja — so nam predstavili kot komika in mi smo to dolgo verjeli, sedaj pa vidimo, da je le obsežen talent, ki se zna tudi iz srca smejeti in nas spraviti v dobro voljo, v resnici je pa to resen mlad mož, ki najde trdno stopinjo, kjer hoče! — Za vlogo Alice je to težko nalogo prevzela ga. Borštnikova. Ta vloga je že po svoji naturi najbližja njenim vrlinam, zahteva močno, preizkušene sile. Da ona osebo na odru zaživi, to je dokaz, da jo obseže s svojim intelektom, način pa, kako to doživetje izrazi, je znak njene umetnosti in obenem predmet sodbe gledalca, ki mora to neposredno umetniško osebo sprejemati vase. Ga. Borštnikova je umetnica v detailih. Zna izpopolniti vsak hipoc, v najhujšem afektu ne pozabi na najmanjšo malenkost, značilno za žensko bistvo, vse to so pripomočki, ki jih zna posebno šolan in trden glumec. Njena izreka je igralsko jasna, da ušesu ne uide niti en zlog, pač pa deklamatorično pobarvana, črko e izgovarja široko čisto tam, kjer je ozka, posebno poudarja predzadnji zlog v stavku, kar domače uho draži — vse to so njene posebnosti, ki jih najbrž ne bo onustila (barvo glasov si razlagam iz hrvaščine in bolgarščine), a da rojen Slovenec doma nikdar ne more govoriti mladost, nam bo priznala. Povem to zato, ker v ge. Borštnikovi vidimo dovršeno moč in naš oder mora biti tudi šola prave izreke, zahtevati pa jo moramo najprej od domačih moči. Kljub temu, da iz prvega sledi, da je v Alice ustvarila posebno lepo postavlo, brez dvoma najboljšo, kar smo jih videli pri nji zadnje čase, je ta podoba še vedno sestav tega, kar zahteva moderna igra z vso detailirano duševno poglavitvijo — in pa sile, ki ji je najbližja deklamacija in pretiravanje, in kar ne more dati neoporečne enote. Ga. Borštnikova se je ti zadnji nevarnosti s silo odtegovala kolikor se ji je le mogla, stopnjevanje pa je prineslo svoje. Alice je bila najboljša pod sredino, v najmirnejših hipih in nedosežna v končni resignaciji. Zato mi je bila najbolj všeč v I. dejanju. Mojstersko je bilo razodetje demona, dejanje je bilo beseda in beseda je bila dejanje, čista analiza duše, potem pa demon raste do človeške neverjetnosti. Vse, kar je šlo nad sredino, je čisto poskočilo na najhujšo noto in od tod je poskušala še stopnjevat do pretežkih prizorov — in tu, tu se je vse blestelo posameznih trenutkov kot biservov, za katere ti je hudo, da jih je toliko preveč skupaj in so tako malo združeni. Igra sama tu valuje z visokimi valovi, skoro preveč vrhov je, in če igralec hoče še preko njih, z glasom in zunanjim aparatom, postane ali nenaraven, ali pa igra nekaj, kjer pri ženski izgubi demon svoje pravo ime in mu pravimo: živčna bolezen. Alice je sicer bivša igralka in ima mnogo teatralnega na sebi — a v najhujših hipih ne more biti najbolj scenična. To bi bilo od vrednosti cele umetniške postavne — odšeti. Ga. Borštnikova je neverjetno globoko segla in z lastno silo privzdignila Alice in si jo uklonila, jo močno nosila — a le previsoko nesla. Navajam podrobnosti radi dokazov, da bi se splošna sodba dala lažje zapisati in pa zato, ker je bila ta Alice v celoti tako močna, tako ostro in samosvoje ustvarjena, da ji je to lahko povedati, ker je bila pred nami doživeta, prepričevalna — do groze. — G. G. a b e r š č i k kot Kut ni mogel biti več kot vez dveh močnih sil; nesrečna maska je k pasivnosti vloge še svoje pripomočje; uveljavil pa se je v končnem prizoru z Alice — kjer zmaga boljši človek. Režija g. š e s t a je vedno tudi garancija. V njem imamo res sceničnega mojstra, ki je v svoji vestnosti malone skrupulant. Njegovemu očesu ne uide nič. Samostojen je v zamislu scene, natančen v izpopolnitvi prostora in spreten v porabi vseh pripomočkov — nikdar pa vsiljiv z mrtvimimi efekti. Gotovo pa konec 3. slike ni bil posrečen, ker je odbil — pa je tudi scenično nemogoč. — Smrtni ples moramo šteti k uspehom našega gledališča. — Prevod Adolfa Robide se mi zdi premalo močan.

Fr. Koblar.

NA SODNI DAN.

Ljudska igra v štirih dejanjih. Spisal P. Rosegger, poslovenil Fr. S. Finžgar.

Rosegger je znan pisatelj. »Stajerskega pesnika« ga imenujejo Nemci, ki ga visoko čislajo. Pred nekaj leti se je celo pogajal za Nobelovo nagrado, ki jo je pa dobil njegov tekmeč, bengalski pesnik Rabindranath Tagore; raditega je bila nemška javnost, ki ga je silno protežirala, zelo nevoljna. Nam Slovencem je ta pisatelj dobro znan po svojem milijonskem skladu; bil je radi tega od naše javnosti nalašč preziran in omalovaževan. Danes ni več one, ali vsaj tolike nervoznosti ne, kot je bila tedaj, in dobro je, da ga spoznamo pisatelja поблиže. Ljudje, ki jih opisuje, so naši sosede in se ponavadi zelo tesno stikajo tudi z značajem naših ljudi po severnih krajih naše domovine; ni čuda, saj so to po večjem številu samo ponemčenci.

Ta pisatelj, ki opazuje prirodo in ljudi gorenje Stajerske, se je ljudstvu tako zelo priljubil, da ni izgubil v svoji preprostosti

sloga in v izbiri motivov stika z njim in se še vedno giblje tesno v okvirju lepote.

Poleg pesmi, novel in povesti je spisal tudi več iger, lepih ljudskih iger, ki pa nam so le redko znane in bi se dale lepo pririditi za naše razmere ter po srednjih podeželskih odrih z lepim uspehom tudi igrati.

Ena teh ljudskih iger je »Na sodni dan«. Igra ima sicer precej oseb, toda je kratka in lahno vprizorljiva, tako scenično kakor tudi drugače, ker predstavlja osebe v igri same tipe in je le v par osebah nekaj karakternega. Poleg tega je jezik dramatičen in lep; niti ene besede ni treba črtati, nobene besede se ne sme izpustiti. Skozi igro se vlečeta socialna in etična misel kot rdeča nit, toda čisto preprosto in se ne vsiljuje.

Glavno dejanje to-le: Tone, ubog delavec, je prišel iz ječe, kamor ga je bila potisnila revščina in ne more dobiti poštenega dela, ker je zapisan med ljudmi kot človek manj vredne vrste, zato, ker je imel opraviti z ječo. Zopet je prisiljen, da gre na divji lov, kjer se sreča z logarjem in ga v zmedenosti in silobranu ustrelji. Drugo dejanje nam predstavlja ječo, kjer sedi Tone med dvema starima grešnikoma-tatovima, ki se norčujeta iz njega, in enim političnim zločincem, ki razlaga, da je družabni red za nič. Pride orožnik in odpelje Toneta pred poroto. To dejanje je zelo slikovito in polno tragične komike. Tretje dejanje se vrši ob potu pred Tonetovo hišo, kjer Tonetova žena razodene svoje uboštvo ženi umorjenega logarja, ki je pa ne pozna; ta je ravno namenjena v mesto, da pričrta zoper Toneta; Tonetova žena se je usmili in ji pomaga iz hipne stiske, ko jo hoče tudi župan spoditi iz koč. Četrto dejanje se vrši pred poroto. Navzoč je Tone, navzoče so priče. Tudi umorjenega logarja soproga pride, ki pa izjavi na vprašanje sodnikovo, da če bi ležala usoda Tonetova v njenih rokah, ne bi ga obsodila in pogubila, ker žive doma v revščini in ima majhne otročiče. To Toneta tako gane, da v hipu prizna svojo krivdo in si olajša vest pred ženo, ki ji je storil tako krivico in je vendar polna krščanskega odpuščanja. Vdova po pokojnem logarju obljubi Tonetovi družini polno pomoč. To je dejanje čisto ob kratkem, ki je prepleteno z mnogimi zanimivimi epizodami, ki rišejo milje in delajo dejanje tembolj interesantno.

Igro priporočamo tudi odrom po deželi, ki si jo lahko izposodijo pri Ljudskem odru v Ljubljani.

pr Karel Schönherr: Otroška tragedija. Med modernimi nemškimi dramatikami zavzema brezdvomno Karel Schönherr najodličnejše mesto. Schönherr ustvarja, priprosto-grandiozno. Išče najenostavnejših kombinacij v življenju in jih podaja še bolj enostavno. Vsakdo pozna njegovo komedijo »Zemlja«. Vsakdo se čudi, kako enostavno je dejanje, ki prevzema gledalca od prvega hipa, ko se dvigne zastor, do konca, ko seka stari Kremen krsto za ogenj.

Naš župančič nam se je moral očistiti z najbolj kompliciranimi poetičnimi deli, da je prišel do grandiozne enostavnosti. Moral je spesniti Manom Jasipa Murna, da je prišel do kapitana Božo, moral je spesniti Duma, da je prišel do pesmi »Na molu«. Karel Schönherr je moral napisati široko »Vražjo žensko« (Weibstuefel, po Skrbinski: »Žena — Vrag«), ki je veljala za najenostavnejše dramatično delo, da je prišel do viška enostavnosti, do »Otroške tragedije«. (Nemški naslov: »Kindertragödie in drei Akten«.)

Glavno dejanje se godi spodaj, v stranski sobi; tam vara mati treh otrok svoje ga moža z lovskim pomočnikom. In vendar ne vidimo na odru ves čas ni matere, ki je vendar centrum drame, ne očeta, ne ljubimca. Na odru stojijo trije otroci, na katerih se reflektira groza greha, ki se je prikradel v hišo. Vsak (starejši brat je star 18 let, mlajši 16, sestra 15) doživlja ta dogodek po svoje. Starejši brat, ki je prvi izvedel o tem, se ves čas pripravljala, da bi umoril pomočnika, a ne more geniti prsta, ko pride trenutek. Mlajši brat, materin ljubljeneč, se čuti naenkrat iz neznanega mu vzroka zoperstavljenega. Ne more si tolažiti položaja in ko zazna in izve, omahne s krikom »Zapalimo to hišo!«

Strah pred očetom in pred tistim, kar pride potem, ko izve oče, tvori ozko ozadje drame starejšega brata. Ni morda golo sovraštvo do lovškega pomočnika in do matere, kar navdaja starejšega brata z mislijo na umor. Njega prevzema vsega strah pred očetom.

Mlajši brat ljubi mater do konca. In iz otročje ljubezni do matere izvrsi dejanje, ki ga starejši brat ni zmogel — ustreliti materinega ljubimca... Nato umre še sam — bil je ves čas bolan — kakor si je želel od tistega trenutka, ko je izvedel za vse.

Sestra igra zanimivo ulogo. Nežno deklico, petnajst let staro, zasleduje Mlinarjev Tone; začetkoma se ga špelca izogiba in beži pred njim. Kajti mati ji je rekla: »Bodi poštena. Do pičice poštena. In pri vsakem koraku si misli: Bog te vidi.« Tudi njo prevzame vest o materinem grehu. Vendar ne more verjeti v to. Kako, da bi

bila ona, ki ji je rekla: »Bog te vidi«, — takrat? A polagoma se izvrši preobrat v njej. — Briga jo mati! Ona hoče biti vesela, in plesati hoče in peti; in ko jo Mlinarjev Tone zapelje v greh, se tolaži: »Saj ni moja mati nič boljša. Sedaj stopim lahko brez sramu pred njo.« —

To je enostavna fabula te tragedije. »Otroška tragedija« je bila nedavno uprizorjena prvič v nemškem jeziku v Thalia-Theatru v Hamburgu in se igra sedaj po vseh nemških mestih z velikim uspehom. Na Dunaju je igral znani umetnik Josef Schildkraut ulogo mlajšega brata, kakor poroča »Die Theater- und Kinoweche«.

Schönherrijeve drame so pisane v tirolskem dialektu. Zato je težko podati v prevodu vse fine, ki jih je položil avtor v jezik.

Igra ni primerna za mladino. S tem se ni rečeno, da igra ni primerna za »Ljudski odere«. Sploh so Schönherrijeve stvari pisane izključno skoro za »Volksbühnen«. Ni težko razumeti Schönherrija. In zato moramo igrati njegove stvari, da se pokaže prirosten ljudstvu, za katero je vendar ustanovljen »Ljudski odere«, da imamo mnogo lepega in preprostega, kar bi utegnili videti na »Ljudskem odru«. — Ne poznamo Schönherrijeve »Otroške tragedije«; obravnava pa koščljivo dejanje kakor »Vražja žena« in če je spisana v istem miljeu, bi se zanj lepo zabavali. Op. ur. Silvester Škerl.

pr Koncert. Slavní češki pevski zbor »Smetana« iz Plzně, ki je dosegel najvišja odlikovanja v Parizu, Bruslju, Londonu in v mnogih mestih Evrope, bo v soboto, 15. maja t. l. v Ljubljani v uni- onski dvorani koncertiral.

pr »Čas« XIV. letnik, 1920, zvezek 1.—3. je pravkar izšel in se te dni prične razpošiljati. Vsebina mu je izredno bogata, raznovrstna in zanimiva. Na 136 straneh prinaša poleg kulturnega obzornika z mnogimi ocenami raznih publikacij na-

slednje razprave in članke: dr. Jos. Srebrnič — dr. Andr. Zivkovič, Na potih v novi dobi; dr. Gregor Rožman, Srbski konkordat iz leta 1914; dr. Andrej Gosar, Socializem; dr. Aleš Ušeničnik, Solidarizem ali socializem; dr. P. Avg. Tominec, Ločitev Cerkve od države; dr. Ivan Pregelj, Svetovna vojska in slovensko slovstvo; dr. Fr. Grivec, Srbski cerkveni problemi; dr. Jos. Srebrnič, Vseučilišče v Ljubljani; dr. Jos. Ujčič, Problem greha in krivde pri štirih filozofih; dr. Fr. Kos, Zgodovinske drobtine iz Goriške. — Poročilo o vsebini bomo še poskrbeli. — Čas se narača pri upravnštvu, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 4, Prodajalna K. T. D. (prej Ničman). — Za leto 1920 stane 25 K, za dijake, ako se jih najmanj 15 naroči pod skupnim naslovom, 15 K. Ustanovniki (200 K) doplačajo za leto 20 K draginjske doklade.

pr Slovenski Učitelj. Prejeli smo 4. številko tega lista, ki prinaša zanimivo vsebino. F. Fabinc je napisal članek »Kultura«, ki je po svoji vsebini branja in razmišljanja vreden. Fort. Lužar piše o pokojnem Bežaku in sicer se ga dotika kot pedagoškega pisatelja. A. Smerdelj piše: »Posplošitev ljudske izobrazbe z odpravo spodnjih razredov srednjih šol. Fr. Silvester prinaša zopet zelo lepe in zanimive odstavke iz ruskih čitank za 2. šolsko leto. Krotki, lepi in obenem otroško duhoviti sestavki so to. Ruska mladinska literatura je zelo dobra in zelo bogata. Oni učitelji, ki so se mudili med vojno v Rusiji bi nam lahko kaj priredili. Ostale rubrike v listu imajo polno zanimivih podrobnosti.

Gospodarstvo.

Blagovno odušstvo.

Pred tridesetimi leti in prej je vzdihovala Slovenija, zlasti kmetski, delavski

in drugi manjši sloji pod neizprosni jar- mom denarnega odušstva. V vsaki fari, celo v vsaki vasi je bil možakar, h katere- mu so hodili v sili stiskani po posojila. Radi so dajali bogatinje — nekaj časa. Do- bro je prečnil vsak vrednost upnikove imovine. Ko so posojila dosegla to prera- čunjeno vrednost, tedaj je mahoma ugas- nila odušstvena milost. Plačaj — ali! Kako bo plačal? Dolg visok, obresti petkrat pre- visoke, dohodki tako majhni, da še za zemljiški davek niso zadostovali. Tako je zapel boben. Grunt je bil prodan. Kupil ga je oduh, ker edino on je bil v stanu pla- čati ga. Ljude pa so romali čez morje, in srce jih je bolelo, ko so zapuščali očetovo ognjišče...

Tedaj je nastopil Kres, udaril v temo z lučjo, jo prekal in oznanil besedo osam- osvojitve potom kreditnih zadru. Rajf- ajznovke so rastle, moč odušstvom je pada- la, armada gospodarsko svobodnih je rast- la, ljubezen do rodne grude se je večala, blagostanje nižjih slojev se je množilo. In kdor pogleda v zadnja leta pred vojno, bo moral priznati, da je hotelo započeto delo sunkoma naprej. Bog ve, kje bi bili danes v socialnem oziru na Slovenskem, da nam ni izbruh vojne zavalil tako ogromne ska- le čez široko cesto napredujoče zadružne in gospodarske organizacije kot smo si jo bili z velikim naporom in stoterimi žrtva- mi utrlji do leta 1914.

Vojska je naše pojmovanje o denariu in blagu popolnoma preobrnila v naspro- tne smeri: denar, ki je veljal prej vse, za katerim se je pehalo vse, je prišel polago- ma skoro ob vso veljavo. Blago pa, ki ga je bilo vlad zmanjšane ali celo prekinje- nega proizvodnje ali vlad blokade vedno manj, je doseglo prejšnjo vrednost denarja in je v nekaterih slučajih, zlasti pri manu- fakturi celo mnogo prekoračilo. Oboževa- telji zlatega teleta so se preživili v blagov- ne špekulante, oduhe ali verižnike. V velikem številu pa so se lotili te »obrti« ljudje majhne volje in še manjšega veselja

do dela ter velikega pohlepa po baržuna- stih naslonjajih in mehkih blazinah.

Tako nam je torej vojna prinesla bla- govno odušstvo. Ljudje brez koncesij in brez kvalifikacij se pešajo z najraznovrst- nejšimi kupčijami, prekupevanji in »po- tovanji«. Blago, ki ga ne dobiš niti v vele- trgovini za manufakuro, ti prinese ženska ali možki — na dom. Če potrebuješ pujo, potem moraš kupiti, čeprav trikrat pre- plačaš. Dejansko je postalo to veriženje že neznosno socialno breme. Uradi zoper veriženje, navijanje cen in tihotapstvo de- lujejo sicer, pa blagovno odušstvo samo omejuje. Tudi ne bodo nikdar napravili Bog ve kaj več, ker še nikdar ni noben urad odpravil v z r o k a, iz katerega izha- ja zlo in nered.

Sedanje razmere so v enem oziru po- polnoma slične onim pred 30. leti. Tedaj je cvetelo denarno, sedaj cvete blagovno odušstvo. Ali se bo tudi danes našel člo- vek, ki bo ta izrodek najgše človeške lastnosti, sebičnosti odpravil? — Odpra- vil tudi vzrok, ki rodi blagovno odušstvo? Slično kot smo pred 30. leti snovali kre- ditne zadruge, moramo snovati danes vse- povsod nakupovalne in prodajne zadruge ter organizirati avtonomno ljudsko gospo- darstvo.

g Prepoved uvoza luksuznega blaga. Ministrski svet je nedavno sklenil, da se prepove uvoz luksuznega blaga. Ta pre- poved pa ne velja za blago, ki je došlo do konca marca v kraljestvo in ki se sedaj še nahaja po raznih carinskih postajah. Istočasno ne velja prepoved uvoza za blago, ki je bilo do 31. marca odposlano. Uvoz tega blaga se mora izvršiti do kon- ca aprila.

g Lesno borzo je sklenila ustanoviti na Dunaju Zveza avstrijskih lesnih trgov- cev. Graški listi pišejo, da mora biti sedež borze v Gradcu, ker daje Štajerska največ lesa.

Ne morete spati? Niti delati? Imate nerazne bolezni? Obču- tek zadovoljstva doprineš Vam Fellerjev pravi Elza-fluid, 6 dvo- jnatih ali 2 veliki specialni stekle- nici 36 K.

Trpite na počasni prebavi? Za- prju? To zlo se odstrani s pravimi Fellerjevimi Elza kroglicami, 6 kroglic 18 K. — Želodec okrepujo- ča švedska tinktura 1 steklenica 15 K. — Omot in poštena posebi, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubi- ca donja, Elza trg št. 134, Hrv. D

Kolo

moško in žensko napredaj. Kje po- ve uprava lista.

Kupi se parni stroj tudi starejši, le- zeč ali privozni. Ponudbe pod šifro »Parni stroj« na Anončni zavod Drago Beseljak Ljubljana Can- karjevo nabrežje 5.

Proda se takoj kompletna spalna so- ba, Naslov pove upravi- stvo Slovenca pod št. 1623.

Harmonij ameriški 12 registrov, Packard v najbolj stanju prodam. Kdo, pove uprava pod 1648.

Mehovano mesečno sobo z ali brez hrane išče gospod za takoj. Plača do- bro. Cenjene ponudbe pod »Mesečna soba« na upravo Slovenca.

Žepne ure popravlja nasproti gl. pošte F. Cuden, Sin, urar v Ljubljani.

Prispevalje za sklad S. L. S.

Sprejme se pri poštnem uradu po- močnica. Kje pove upra- va tega lista pod št. 1619.

V najem se vzame primeren lokal za trgovino z mešanim blagom v Ljubljani ali v kakem pro- metnem kraju na deželi v bližini ka- ke železniške postaje, najraje na Go- renjskem. — Ponudbe na upravo lista pod šifro »trgovina«.

Kupi se voziček (Steirwager) Na- slov pove Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Can- karjevo nabrežje 5.

Spretna samostojna šivilja sprejme. Stanovanje s hrano in celo oskrbo v hiši in 200 K mesečno. Ponudbe na i vno Barman, Bled, Gorenjsko.

Hiša v bližini Domžal se proda za 15.000 K. Naslov v upravi Slovenca pod št. 1648.

Kolar se išče za mestno pristavo. Hrana in stanovanje v hiši. — Zglasiti se je Ljubljana, Cesta na Ko- deljevo št. 8.

Dobro izurjena

prodajalka

z dobrimi spricavali, ki bi bila ob enem blagajničarka se sprejme takoj v trgovini Jos'p Elsner v Lituji.

Kina-železnato vino lekarja PICCOLI-ja v Ljubljani, Du- najska cesta, krepiča mačkova, ner- vovna, oslabele, odrasle in otroke. — Naročila proti povzetju.

Kupi se parni stroj tudi starejši, le- zeč ali pre- vozni. Ponudbe na: Anončni zavod Drago Beseljak Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5, pod šifro »Parni stroj«.

Slamnike in klobuke

vseh vrst sprejema v popravilo FRA- NJO CERAR, tovarna slamnikov v Stob- pošta Domžale pri Ljubljani. — V Ljub- ljani se sprejemajo isti pri trdni- kovarjevi v Tersan v Presernovi ulici št. 5, kjer so tudi najnovejši vzorci na razpolago.

Nudim po najnižjih cenah:

fino strd (med), sveče št. 20, fino pralno milo podobno »Jelen- čkovemu«, toaletno milo, sortirano, milo za razraja, pralno prašek »Kontent« v zavitkih po 1/2 kg, pralilo, fino vazelin v pločevinastih ska- tljah po 1/2, 1/4, 1/8, in 1 kg, razne testenine v zavitkih po 1/2 kg;

nadalje

razne otroške svačke (cuceljnj), pravi ston št. 5 in 8, krtače za rbanje, »litija« čistilo (krema), biče, b. čevn ke, žmanate vezalke in sukanec.

Oswald Dobeck, trgovina z mešanim blagom na debelo Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Knjigovodstveni

uradnik

lesne veletrg., absol. inž. gimn. in trg. šole, z dveletno prakso v lesni stroki, zmožen slov., nemške in italijanske korespondence, želi premeniti sedanjo službo. Cenjene ponudbe se prosí na upravo Slovenca pod »zanemljiv 1645«.

Proda se v Tinjah pri Veli- kovcu staro

šolsko poslopje

z vrtom vred. Hiša je pritična in krita z opeko. Družba se vrši dne 16. maja t. l. ob 3. uri popoldne na licu mesta. Izključna cena je 30.000 krom Pod to ceno se ne proda. Po- slopje, ki je pod cerkvijo, je posebno pripravno za trgovino.

Krajni šolski svet Tinje.

Prodajo se štirje triletni Ameri- kanski tekmovalni

žrebci

za eno- in dvovprego dobro uvoženi, zelo brzi in pripravljeni za tekmo v Jugoslaviji.

Žrebčarna Thurniš, pošta in železnica Pinj.

Klavirje, pianine, harmonije, vijoline citre, harmonike, strune i. t. d.

ima v velikanski zalogi

ALFONZ BREZNIK

bivši učitelj Glasbene Matice in edini zapriščeni strokovnjak, LJUBLJANA, Kongresni trg 15 (naspr. nunske cerk).

— Sprejme se —

vajenec

s primerne šolske izobrazbo. Hrana in stanovanje v hiši. A. Sušnik, Ljub- ljana, Zaloška c.

Prostovoljna dražba pohištva

se vrši v ponedeljek, 3. maja, ob 9. uri dopolne na Sv. Petra c. 5. pritičje.

zobni

atelje

s 500 rezervnih zob in z vsem mate- rijalom. Franjo Lippert Marjbor, Ta- — tenbachova 8. —

Graver Anton Černe Ljubljana Doorni trg št. 1.

Po največji ceni kupim

stare kovine

kakor: baker, aluminium, cin in nikel.

Ponudbe z množico in ceno pod poštni prelat št. 15. Celje.

Industrija špirita D. D.

Zagreb, Boškovičeva ulica 7. Telefon: 4 — 96 Brzjavil: S. ritundrija

nudi fino rafinovani špirit

na veliko, najmanj 50 hl.

Posredovalci izključni.

Vsakovrstne

Slamnike,

različne vrste, predpasnike, slama- te šolne in druge pisarske izdelke, priporoča po primerni ceni gospodom trgovcem FRANJO CERAR, tovarna slamnikov, Stoba pošta Domžale pri Ljubljani.

Pisalni stroji

Imperijal, novo došli iz Anglije. — Cena zmerna.

Fran Bar, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5.

Suho svinjsko meso

en vagon prve kakovosti, čiste polovice brez glav in nog ima na prodaj s postaje Sisak Stič 1 drug, Sisak, telefon št. 84.

Rimske TOPLICE

Najmočnejši zdravilni akra- thovrelec slovenske Štajerske, 36-2 do 37-5 stopinj C, deluje kakor Gasteinske Toplice Ltd. proti protinu, revmatizmu, ženskim in živčnim boleznim slabostim, ranam, in- flueni in njenim posledicam. Blago sub-alpinski podnebje, izvrstna oskrba, cene ugodne, Železniška zveza od Zagreba 3 ure od Ljubljane 2. uri. Pojasnila daje na vpra- šanja brezplačno.

Ravnateljstvo kopališča postaja RIMSKE TOPLICE.

KOLONIJALNO

Najcenejša dobava na debelo

FRUCTUS

d. d. za promet zem. pro- izvodov, kolonijalnima in drugim blagom preje

Izidor Scholler-a sin

(ustanovljeno 1883)

Zagreb, Vinska ul. 12.

Telefon 106. Brzjavil: Fructus.

SPECERIJSKO

BLAGO

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA
Svetla, Mestni trg 25.
Verbaj A., Linhartova ulica 4.
GRAMOF. IN GODBENI AVTOM.
Rasberger A., Sodna ulica 5.
JAVNA SKLADIŠČA
Balkan, L. Ljublj. javno skladišče, Dunajska c. 33. (Tel. 366.)
KAVARNE
Zvezda, Ivanci J., Kongres. trg.
KLEPARJI
Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

KNJIGARNE
Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.
KNJIGOVEZNICE
Knjigovoznica K. T. D., Kopeč ul. 6.
KONFEKCIJSKE TRGOVINE
Olup Josip, Pod Trančo.
Sax Ivan, Stari trg 8.
Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.
LEKARNE
Pri Mariji Pomagaj, Reslj. c. 1.
MANUFAKTURNE TRGOVINE
Petkosić Jos., Stari trg 4.
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MIZARJI
Bizjak Peter, Spod. Šiška 136.
MODNI SALONI
Götzi Marija, Zidovska ul. 8 in 7.
MODNE TRGOVINE
Kunovč Ivan, Stari trg 10.
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.
OPTIKI
Jurman Karol, Selenburgova ulica.
PARFUMERIJE IN KOSMETIKA
Uranus, Mestni trg 11.
POPRAVILA GRAMOFONOV IN GODBENIH AVTOMATOV
Rasberger A., Sodna ulica 5.

RESTAVRACIJE
Perles, Prešernova ulica.
SOBNO SLIKARSTVO
Žuran Martin, Mestni trg 12.
STAVBENA PODJETJA
Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.
SPEDIČIJSKA PODJETJA
Balkan, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)

TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO
Černe Lud., Wolfova ulica 3.
TRGOVINE S PAPIRJEM
Uranus, Mestni trg 11.
TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNČN.
Mikuš L., Mestni trg 15.
TRGOV. Z ŽELEZ. IN POLJED. STROJI
Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. Ter. cesta.)
ZALOGE POHIŠTVA
Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6
obrestuje hranilne vloge po čistih **3%**

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enostotisoč kron rezervnih zakladov.
Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici) na hipoteke in v tekočem računu.
Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Seljni v Domžalah.

Slavemo občinstvu se naznanja, da se bodo vršili letni seljni v Domžalah za živino in drugo blago štirikrat na leto in sicer 4. januarja, 4. maja, 26. julija in 25. novembra vsakega leta. Trgovci in kupci se vnapredno vabijo, da posetijo selj.

Županstvo Domžal.

Novodošlopstvo KADILO

se dobi v vsaki množini po nizki ceni pri svečarju J. KOPAGU v Ljubljani, GOSPOSVETSKA CESTA številka 90.

Zaloge Pohišstva in Tapetniška delavnica
Brata SEVER
Ljubljana-Kolizej

Daruvar

Mineralno in blatno kopališče.
(Slavonija.)
Postaja južne železnice.

Radikalni topli vrelci. — Najuspešnejše lečenje: revmatizma, schiase, poškodbe raznih bolezni, ženskih bolezni, slabokrvnosti in obče slabosti.

Ugodno letovišče. — Dobra oskrba.
Celo leto od maja do septembra.

Amerikanska transmisijiska JERMENA!

Balata, Canvas, Stitched and Solid Woven! Zastopstvo

največje tovarne Zedinjenih držav Severne Amerike za gonilna jermena vseh vrst vabi posetnike obratov, ki rabijo jermena, da se obrnejo pisмено na upravništvo tega lista pod šifro „Atlanta“.

Ivan Rošak
sobni slikar
Bleiwelsova cesta 15.

Se priporoča sl. občinstvu za vsa soboslikarska dela od preproste do najfinije izvršitve. Prevzame tudi dela izven Ljubljane. Postrežba točna, solidno delo!

Naročajte in širite „Slovenca“!

Slovenska eskomptna banka Ljubljana

III. redni občni zbor našega zavoda je sklenil, da se plača delničarjem za leto 1919 **6 % dividenda**

Kupon št. 3 I. in II. emisije naših delnic se bode plačeval po **24 kron**

pri naši blagajni počenši s 1. majem t.l. — Pri inkasu se mora predložiti tudi kupon št. 2.

UPRAVNI SVET.

Lesna trgovina
FR. PAJMAN, CELJE.

žagan, tesan, okrogel, smrekov, jelkov, borov, hrastov, janski les od m 2.50 dolgoti naprej kakor skorje, krajnike in drva kupuje po najvišji dnevni ceni

SENA.

Cena po dogovoru.

Dne 5. maja se vrši javna prostovoljna dražba

različnih voz

na dvorišču g. Predoviča nasproti glavne v Ljubljani.

„BALKAN.“

Trgovska, špedicijska in komisijska delniška družba.

Brzjavni naslov „Balkansped.“

Trst (tel. int. 20—30), Ljubljana (tel. int. 366), Maribor (tel. int. 375), Ekspozitura Wien (Opernring 21).

Špedicije vseh vrst. — Sprejemanje blaga v skladišča. — Zavarovanja. — Mednarodni prevozi. — Selitve s patentiranimi vozovi na vse strani. — Skladišča, spojeno s tirov južne železnice. — Ljubljansko javno skladišče.

Špedicija. — Import. — Eksport. — Komisija.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah ter ekspozitura v Ptuj.

Delniška glavica z rezervnimi zakladi okrog **50,000.000 kron.**

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje vsakovrstne kredite.

Centralna banka d. d. u Krapini.

Osnova za povišenje dioničke glavnice.

Redovita glavna skupština dioničara Centralne banke d. d. u Krapini, održana dne 14. travnja 1920. zaključila je:

Povišenje dioničke glavnice od 15,000.000 K na 50,000.000.

izdanjem od 350.000 komada novih dionica po 100 K nominalne vrednosti i povjerila ravnateljstvu, da to povišenje provede.

Na temelju tog zaključka izlažemo na javnu supskripciju: 350.000 dionica po 100 K nominalne vrednosti. — Za upisivanje ustanovljeni su sledeći uvjeti:

1. Nove dionice koje glase na donosioca, učestvuju na poslovnom uspjehu od 1. srpnja 1920. te su prema tome providjene kuponom sa pravom na polugodišnju dividendu za god. 1920.
2. Rok supskripcije počima 20. travnja te traje za dioničare do 10. svibnja 1920., a za nedioničare do 15. svibnja 1920. — Dioničari, koji do 10. svibnja 1920. ne izvrše svoje pravo opcije, gube to pravo. — Starim dioničarima prepušta se pravo prvenstva na 150.000 komada dionica na način, da na svaku staru dionicu mogu upisati (optirati) jednu novu dionicu i to uz tečaj od 180 K po komadu.
3. Ostalih 200.000 dionica kao i eventualne po dioničarima neoptirane dionice, mogu upisivati i nedioničari uz tečaj od 250 K po komadu.
4. Kod supskripcije imade se odmah potpuni iznos optiranih odnosno upisanih dionica na jedanput u gotovom položiti.
5. O uplaćenim iznosima izdat će se blagajničke potvrde, na temelju kojih će se izručiti medjutomnice vrhu dodijeljenih komada, dok će se medjutomnice izmjeniti originalnim dionicama, kad iz tiska izadju, i to u pojedinim ili složenim komadima po 5, 10 ili 50 dionica.
6. Posjednici starih dionica, koji u smislu točke treće ove osnove žele izvršiti pravo opcije, imadu prigodom supskripcije predložiti svoje stare dionice odnosno medjutomnice, koje će im se nakon provedene opcije sa blagajničkom potvrdom na njihov trošak povratiti.
7. Ravnateljstvo pridržaje si pravo repartacije (podjelbe) upisanih i uplaćenih dionica glasom točke četvrte ovog poziva. — Uplate za nedodijeljene dionice, povratit će se upisivaateljima do 30. svibnja o. g. bez kamata i to na blagajni zavoda, gdje je uplata uslijedila.
8. Uplaćeni višak nad nominalom prvesti će se po odbitku troškova emisije pričuвної zakladi.
9. Eventualne neoptirane odnosno neupisane dionice preuzima postojeći sindikat, koji zajamčuje uspjeh emisije.
10. Kao potpisna i uplatna mjesta označuju se: a) Centralna banka d. d. Krapina te njezine podružnice u Varaždinu, Pregradi, Ivancu, Klanjcu i Stubici. b) Brodska hrvatska eskomptna i mjenjačna banka u Zagrebu te njezine podružnice u Brodu, Osijeku i Djakovu. c) Hrvatska eskomptna banka u Zagrebu. d) Francusko-Srpska banka podružnica u Zagrebu. e) Prva požeška štedionica u Požegi i f) Mariborska eskomptna banka u Mariboru.

U Krapini, dne 15. travnja 1920.

Ravnateljstvo Centralne banke d. d. u Krapini.

Lepa birmanska darila

po primernih sedanjih cenah. Kupuje in zamenja se staro zlato in briljanti.

F. Čuden, Ljubljana, Prešernova ulica št. 1.

Čitajte naše časopise!

Skaboform se zopet dobi!

proti srbečici, garjam, lišaju, kožni izpuščajem zahtevajte v Vasi najbližji lekarni priznane in zdravniško priporočene

Dr. FLESCH-evo izvirno SKABOFORM-MAZILO.

Ne maže, ne barva, brez diha. Dobiva se v vseh lekarnah. Glavna zaloge za Ljubljano in okolico:

Rihard Sušnik »pri zlatem jelenu« IV., Marijin trg.

Eterično jelkino olje

Jelkin-ekstrakt — priporočam lekarnam, drogerijam, zdraviliščam itd.

Malinov sok (sucena) prozorno čist, na drobno in debelo onim, ki razpolagajo z sladkorjem.

Sadne esence in kompozicije za izdelavo pokalic so vedno razpoložljive za sodavičarje. 600

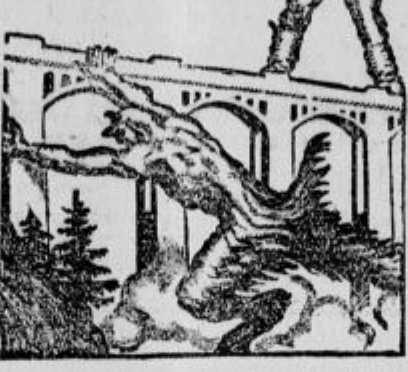
Potnik Srečko, Ljubljana, Siemškova ulica 27.

Inženier Dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni strojni inženier Ljubljana, Hilsarjeva ulica št. 7.

Specialno strojno podjetje za betonske, železobetonske in vodne gradnje.

Izrada vodnih sil.

Hočete obdržati svojo lase? Hočete meti kakor bar-un mehko kolo? Hočete sonce in pen mozaik in orave?

Uporabljajte Fellerjevo pravo Elza obrazno, kožo obvarujočo pomadol Občudovani boste! Zavidani! 1 lonček 9 K, No. III močnejše vrste 12 K, K temu Fellerjevo najfiniješe lilijnomlečno milo 16 K.

Hoče e mat, lepe, zdrave lase? Fellerjeva prava Elza Tannochina pomada za rast las doseže bujne lase! Zapreči prhai, prerano osivenje. Zabrani plešo! 1 lonček 9 K, No. III 12 K, K temu močno terovno milo za umivanje glave 8 K, Sampon 1 K, Mazilo za brke 250 K in 3— K.

Mušja Vas kurja očesa? Fellerjev pravi turistovski obliž učinkuje brez bolečin hitro in zanesljivo. — Nobenih kurjih oces več! Nobenih žuljev! Nobene trda koža! Mala škatljica 4— K, velika škatljica 6— K. — Zelito se kaj? Fellerjeve Elza umivalne pastilje (kolonjska voda) 1 škatljica 7 K. — Fellerjev usipalni prašek proti potenju, 1 škatljica 6 K. — Fellerjev mentolni črtok zoper glavobol in zobobol 1 škatljica 4— K. — Fellerjev Elza fluid 6 dvojnati ali 2 veliki steklenici specialni 33 K. — Najboljši parfum z najfinjšim duhom od 8 K naprej. Najfiniješe Hega-puder Dr. Kluger, bel, roza in rumen, 1 velika škatljica 12 K. — Močna Francovka v steklenicah po 8 K in 23 K. — Omot in poština posebej a najceneje. — Eugen V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja, Elza trg 134. Brvateka.

Tovarna Jos. Reich Ljubljana, Poljanski nasip 4. Podružnica: Selenburgova ul. 3.

Barva vsakovrstno blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Maribor Gosposka ul. 38

Novo mesto Glavni trg

Kočevje štev. 39.

VINO Braća Kastl Zagreb, Gundulićeva ulica 14. Telefon 21—28.

Žensko zdravilišče toplice Dobrna pri Celju (poprej Neuhaus bei Lilli)

Akratoterma 37° C izredno bogata na radiju in ogljikovi kislini. — Nadomestuje v polnem obsegu Franzensbad. Izvredni uspehi pri ženskih in živčnih boleznih, bolezi srca, ledvic, slabokrvnosti, revmatizmu, protinu in vseh pojavih ostelosti. — Termalne naravne ogljikove kopeli, termalna pitna voda, železnati vrelci, masaže, električne, solne in zračne kopeli ter kopeli v vročem zraku. — Krasen park. Smrekovi gozdovi. Divni izleti. Nikdar megleno! Vojaška zdraviliška godba. Sezija: maj-oktober. Prospekti zastoj pri upravi kopališča.

Mlini za kavo z lesenim in pločevinastim okrovom. — Najsolidnejša in zelo okusna izvršitev. Tovarna za kovinasto blago **MARTIN & Co.** Graz, Jakominigasse 106. Dobavljamo trajno le razprodajalcem. Zastopniki se sprejmo.

Proti: Sladkorni bolezni, bolezni jeter in ledvic, oteklini želodca in čreves, kroničnemu katarju želodca in čreves, žolčnemu kamenu, hemoroidom in bolezni mehurja, putiki in debelosti, je najboljšo sredstvo naravna zdravilna mineralna voda »Rogaška Slatina«.

Rogaška Slatina največje in najmodernejše zdravilišče v Jugoslaviji. — Hydroterapija, elektroterapija, inhalatorij, gimnastika za zdravljenje, kopeli z ogljikovo kislino, solne, smrekove, parne, zračne, solne kopeli in kopeli z vročim zrakom. — Vojaška godba (42 moč med istimi absolvirani konservatoriji). — Za vsakovrstne zabave je skrbjeno, kakor v največjih svetovnih zdraviliščih. (Umetniški koncerti, tombole, plesni venčki, gledališke predstave, kino, izleti i. t. d.)

Sezija od 1. maja do 15. oktobra. Ravnateljstvo.

Kavo čaj

Čokolado Kakao Kavni priodatek Konjak Rum L. kerje Sampanjec Namizna vina Mandelne Rozine Paradižnike Dišave Riž Slive

razpošilja po celem kraljestvu

Josip Fabiani Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Pisana moderno urejena **„TIMEX“** TEHNIČNO podjetje za tovarne V. MARSANO :: UVOZ in ZVOZ :: Zastopni prvovrstnih tovarov. — Ekspozitura: Dunaj IV., Viktorgasse 4. Srednja: Zagreb, Hilsarjeva ulica št. 8. Zastopstvo v Beogradu, Bežanijska in Ljilji

STROJI proti takojšnji dostavi:

1. Zage polnojarmen in krožne žage, oblični stroji za rezanje nastavkov (Dickenhobel), oblični stroji za rezanje (Abicht-Füge) in oblični stroji za volto izrezovanje (Kehihobel), valji za okrožne žage, brusilni stroji
2. Stružni stroji, stroji za okroglo struženje (Fräss), skobelniki za kovine (Shaping), stroji za vrtnje in brzovrtanje, skarje, ognjišča za kovača, stroji za obdelovanje pločevin, snovi, pile, stroji za rezanje vijakov.
3. Posamezne pile v vseh velikostih, različno orodje prvovrstnih tovarov.

Popolne TOVARNEKE naprave: Tovarne za spirit in rafinerijo, presanje olja, škrob in ocvrtje, konzerve, testenine in polnivo.

MOTORJI in LOKOMOBILI: Elektromotorji, agregatorji, stroji, motorji na olje in bencin, lokomobili na paro in bencin, parni stroji, lokomotive za drž, in manjše železnice, vozovi za prevažanje blaga, vodnjaki, mali vagončki za pesek itd.

GRADBENI material: Nosači, tračnice, ogibalnice, strešna lepenka itd.

Jadransko hotelsko in kupališno dioničarsko društvo

Sušak-Reka, Zvonimirova ulica 102

Lastnik sledečih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „ SPERANZA “ „ IMPERIAL “ Opatija.	Sanatorij in veliko morško kopališče „ TERAPIJA “ Crikvenica.	Palaca-Hotel „ MIRAMARE “ Crikvenica. Telefon interurb. 11.
Hotel-pension in morško kopališče „ JADRAN “ Sušak-Reka. Telefon interurb. 2-14.	Hotel-pension in morško kopališče „ JADRAN “ Bakar.	Hotel-Pension „ SAN-MARINO “ Novi Vinodolski. Telefon interurb. 5.
Hotel-pension in veliko morško kopališče „ LISANJA “ Novi Vinodolski.		

več hotelov in sanatorijev so najmodernejše in s vsem komfortom urejeni. — Oskrba izvrstna. — Otvorjeni skoz celotno leto. — Vse napredne preise in dale poljskila za Crikvenico, uprava hotela „MIRAMARE“ v Crikvenici; za Novi: uprava hotela „SAN-MARINO“ v Novom; za Sušak: SREDNJA UKRED DRUŠTVA, SUŠAK-REKA. Naslov za brzojav: Jadransko-Sušak-Reka. Interurban telefon št. 9-8-9.

Naročajte „Slovenca“!

Jugoslovanski kreditni zavod r. z. z o. z. v Ljubljani, Marijin trg 8, Wolfova ulica 1.

Pošta: čekovni račun št. 11.323. Podružnica v Murski Soboti. Brzojavni naslov: Jugoslovanski kredit Ljubljana sprejema

hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po

4%

čistih brez odbitka. Izvenljubljanski vlagatelji dobe poštne položnice.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditivne na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na vknjižbo, poroštvo, vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji. — Zavod je neposredno pod državnim nadzorstvom.

Jadranska banka sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro- in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.